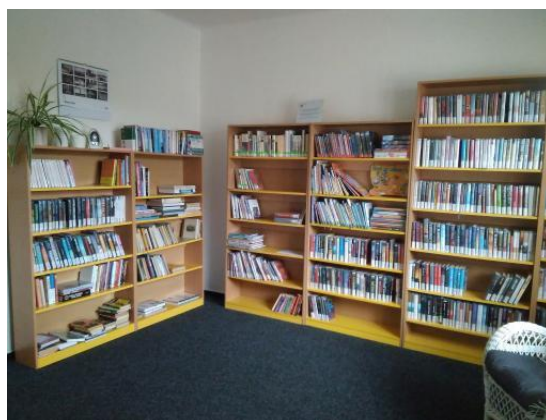

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

VÝKON A FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V KNIHOVNÁCH KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

2019

Výroční zpráva

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí
v Královéhradeckém kraji

Obsah

Krajský systém knihoven a služby poskytované v rámci regionálních funkcí	3
Analýza regionálních funkcí v roce 2019	5
Hodnocení výkonů a financování regionálních funkcí dle jednotlivých oblastí	
Krajská knihovna – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	12
Pověřená knihovna pro oblast Hradec Králové Knihovna města Hradce Králové	15
Pověřená knihovna pro oblast Jičín – Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně	22
Pověřená knihovna pro oblast Náchod – Městská knihovna Náchod	28
Pověřená knihovna pro oblast Rychnov n. Kn. – Kostelec n. Or. – Městská knihovna Kostelec n. Or.	34
Pověřená knihovna pro oblast Rychnov n. Kn. – Dobruška, Rychnov n. Kn. – Městská knihovna Rychnov n. Kn.	38
Pověřená knihovna pro oblast Trutnov – Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově	43
Statistické výkazy výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2019	46

Obálka:

Místní knihovna Žlunice, okres Jičín – nový prostor pro knihovnu

Městská knihovna Česká Skalice, okres Náchod – rekonstrukce dětského oddělení

Obecní knihovna Předměřice nad Labem, okres Hradec Králové – po rekonstrukci

Obecní knihovna Kramolna, okres Náchod – nové interiérové vybavení knihovny

Krajský systém knihoven a jeho finanční a personální zajištění

Pravidla fungování krajského systému knihoven byla definována celostátním standardem regionálních funkcí platným v roce 2019 a Konceptí rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023. Konkrétní podmínky pro daný rok byly sjednány ve smlouvách o přenesení regionálních funkcí mezi krajskou knihovnou a pověřenými knihovnami.

Síť poskytovatelů regionálních služeb se nezměnila. Tvoří ji Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové a pověřené knihovny v oblastech Hradec Králové, Jičín, Náchod, Kostelec nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. V oblasti Jičín a Trutnov jsou regionální funkce centralizovány do pověřené knihovny, v ostatních oblastech funguje střediskový systém a výkonu regionálních služeb se účastní i městské knihovny. Příjemci regionálních služeb jsou knihovny registrované Ministerstvem kultury, jejich seznam je každoročně aktualizován.

Výkon regionálních funkcí v kraji byl finančně zajištěn z rozpočtu Královéhradeckého kraje v celkové částce 8 752 000 Kč. Krajská knihovna vyčlenila ze svého rozpočtu na metodické funkce vůči knihovnám regionu částku 1 890 849,45 Kč. Zřizovatelé knihoven přispěli na nákup výměnných fondů formou dotačních nebo darovacích smluv, a to v celkové částce 1 419 950 Kč. Smluvní podmínky pro čerpání účelové neinvestiční dotace z rozpočtu Královéhradeckého kraje byly zakotveny ve smlouvách uzavřených mezi Královéhradeckým krajem a pověřenými knihovnami. Závazky krajské knihovny a pověřených knihoven při plnění regionálních funkcí byly dohodnuty ve smlouvách o přenesení regionálních funkcí mezi krajskou a pověřenou knihovnou.

Počet obsluhovaných knihoven na 1 pracovní úvazek v roce 2019 (přepočtený ukazatel)	
Oblast	Počet knihoven
Hradec Králové	34,3
Jičín	29,6
Náchod	28,8
Kostelec n. Or.	23,6
Rychnov n. Kn.	27,0
Trutnov	29,4
Krajský průměr	29,5

V pověřených knihovnách byla činnost spojená s regionálními službami zajištěna v přepočtu úvazkem 12,98 (navýšení o 0,130). V krajské knihovně byly k 31. 12. 2019 regionální funkce zajištěny pracovním úvazkem 3,35 (navýšení o 0,813).

Na 1 metodika pověřené knihovny připadalo v průměru 29,5 knihoven. Rozdíly v jednotlivých okresech souvisejí zejména se zapojením pracovníků střediskových knihoven do realizace služeb.

Síť vesnických knihoven zapojených do krajského systému se změnila pouze v oblasti Náchod, kde byla zrušena pobočka Městské knihovna Červený Kostelec v obci Stolín a v oblasti Kostelec nad Orlicí, kde došlo ke zrušení knihovny Přestavlky. Pozastavena byla činnost vzhledem k momentálním personálním podmínkám nebo prostorovému vybavení v knihovnách Jeřice, Semínova Lhota a Zboží v oblasti Jičín a v obci Hynčice v oblasti Náchod. Naopak oživení činnosti po rekonstrukci prostor lze v první polovině roku 2020 očekávat v knihovnách

Výroční zpráva 2019

Žlunice, Dětenice, Vrbice v oblasti Jičín. Nové vybavení získala knihovna Hajnice v oblasti Trutnov a knihovny Předměřice nad Labem a Nepolisy v oblasti Hradec Králové. V oblasti Jičín rozhodlo Zastupitelstvo obce Jičíněves koncem roku o založení knihovny a „znovuzrozená“ knihovna se bude otevírat v roce 2020.

Sít' obsluhovaných knihoven Královéhradeckého kraje v roce 2019

Sít' knihoven	Obsluhované knihovny	Pověřené knihovny	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Samostatně evidované pobočky	Knihovny specializované
Krajská knihovna	6	6				
Hradec Králové	96		7	84	4	0
Jičín	77		12	61	3	1
Náchod	80		10	59	10	1
Kostelec n. Or.	26		3	18	5	0
Rychnov n. Kn.	54		4	48	2	0
Trutnov	50		8	41	1	0
Kraj celkem	383	6	44	311	25	2

Oblast	Počet obsluhovaných knihoven a poboček zřizovaných městy a obcemi celkem
Hradec Králové	95
Jičín	76
Náchod	79
Kostelec n. Or.	26
Rychnov n. Kn.	54
Trutnov	50
Kraj celkem	381

Oblast	Počet středisek	
	Pověřená knihovna	Městské knihovny
Hradec Králové	1	5
Jičín	0	0
Náchod	1	4
Kostelec n. Or.	1	1
Rychnov n. Kn.	1	3
Trutnov	0	0
Kraj celkem	4	13

Služby poskytované v rámci regionálních funkcí

Krajská knihovna koordinuje plnění regionálních funkcí pověřených knihoven a podporuje svými aktivitami rozvoj knihovnického oboru, informovanost a spolupráci knihoven v kraji; k tomu zejména poskytuje odborné konzultace, zpracovává analýzy, provozuje krajský knihovnický portál na webu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a vydává tištěný knihovnický zpravodaj U nás, svolává krajské porady, vyhodnocuje výkony knihoven a v krajském výukovém centru připravuje programy pro vzdělávání knihovníků.

Regionální služby jsou nabízeny v rozsahu platného standardu. Ve smlouvách byly zakotveny další úkoly pro pověřené knihovny vycházející z krajské koncepce knihovnictví a úkoly stanovené krajskou knihovnou na rok 2019.

Úkoly trvale vyplývající z koncepce knihovnictví:

- pokračování v systému sdružování finančních prostředků na nákup výměnných fondů formou dotací nebo darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven,

- podpora kompetencí knihovníků obsluhovaných knihoven v oblasti hodnocení výkonů vlastní knihovny a realizace průzkumů spokojenosti uživatelů,
- budování webové stránky Pro knihovny,
- hodnocení výkonů knihoven podle standardu pro dobrou knihovnu,
- revize výměnného knihovního fondu,
- spolupráce s komisí soutěže Vesnice roku při hodnocení knihoven,
- nominace na udělení titulu knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje roku.

Úkoly pro rok 2019 stanovené krajskou knihovnou

- V pověřené knihovně analyzovat výměnný fond z hlediska parametrů standardu pro dobrý fond (metodický pokyn Min. kultury pro vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu, č. j. 53667/2017) a provést jeho aktualizaci s cílem dosáhnout v následujících letech v něm uvedených parametrů.
- V rámci regionálních služeb nabízet metodickou i praktickou pomoc obsluhovaným knihovnám s cílem podpořit aktualizace fondů ve všech obsluhovaných knihovnách.
- Ve spolupráci s krajskou knihovnou a ostatními pověřenými knihovnami seznámat obsluhované knihovny s prioritami danými Konceptí rozvoje veřejných knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023. Zahájit realizaci úkolů stanovených novou krajskou koncepcí, včetně regionální propagační kampaně.
- Zajistit zapojení pověřené knihovny do projektu Centrální portál knihoven na portálu Knihovny.cz.
- Propagovat doporučení k problematice webů malých knihoven a využívat doporučení v metodické i praktické pomoci při tvorbě webů těchto knihoven. Provést doporučovanou revizi webů obsluhovaných knihoven do 3 000 obyvatel a s výsledky revize a návrhy, jak zvýšit kvalitu webů po obsahové stránce, seznámit knihovny i jejich zřizovatele.

Analýza regionálních funkcí v roce 2019

Komentář ke krajskému sumáři výkonů regionálních funkcí

Poradenská a konzultační činnost

Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Poradenskou službu formou konzultací nebo metodických návštěv využilo 92 % obsluhovaných knihoven. Většina metodických návštěv probíhá společně s rozvozem výměnných souborů a směřuje k řešení konkrétních problémů v místě. Odborné rady se poskytují na vyžádání, ale řada odborných informací byla nabízena i z vlastní iniciativy poskytovatelů služeb. Nejčastěji se odborné rady týkaly automatizovaných systémů, webových stránek knihoven, pomoci při podávání žádostí o granty, pomoci při doplňování knihovních fondů a při revizích. Zvýšenou péčí metodiků si vyžádalo zaškolení nových knihovníků či rekonstrukce knihoven. V oblasti Jičín se věnovali dokladům k registraci nově zřizované knihovny v Jičíněvsi.

Výroční zpráva 2019

S elektronickou komunikací a dostupností metodika téměř online narůstá počet kratších rad a informací, které čerpají v souhrnu značný pracovní čas, ale nejsou ve výkonovém výkaze evidovány.

Oblast Pověřená knihovna	Metodické návštěvy 2019	Návštěvy na 1 obsluh. knihovnu*	Konzultace 2019	Konzultace na 1 obsluh. knihovnu
Hradec Králové	262	2,7	431	4,5
Jičín	105	1,4	660	8,5
Náchod	228	2,9	60	0,8
Kostelec n. Or.	22	0,8	195	7,5
Rychnov n. Kn.	42	0,8	207	3,8
Trutnov	41	0,8	302	6,0
Celkem	700	1,8	1 855	4,8

* Indikátor standardu regionálních funkcí k metodickým návštěvám: 2 metodické návštěvy ročně v každé knihovně.

Webové stránky knihoven

Pověřené knihovny využily metodické doporučení k obsahu webových stránek obsluhovaných knihoven, zařadily tuto problematiku na porady, během roku realizovaly revizi webů a o výsledcích informovaly zřizovatele knihoven. V roce 2019 provozovalo vlastní web 61,5 % knihoven v malých obcích (podle standardu by měla mít web každá knihovna). V okrese Hradec Králové se metodičky zaměřily na zlepšení webů profesionálních knihoven a monitorovaly tyto stránky i s ohledem na nabídku školám, provedly kontrolu přístupnosti a chování webů v mobilech. Následně projednaly výsledky kontrol se zřizovateli knihoven. Vytipovaly si také několik vesnických webů, které budou v následujícím období podporovat a pomáhat budovat jako vzorové. V okrese Náchod se chtějí zaměřit na knihovny, které nejsou na internetu vůbec zmíněny, a to ani na webech svých zřizovatelů. V okrese Jičín a Trutnov se weby zakládají s cílem napojit se na regionální automatizovaný systém a jejich správa je často závislá jen na práci metodičky.

Publikační činnost a weby Pro knihovny

Základem pro vytváření informační základny pro výkon regionálních funkcí je krajský knihovnický časopis U nás. Odebírají ho v tištěné podobě všechny obsluhované knihovny a v elektronické podobě je vystaven na webu krajské knihovny. V redakční radě časopisu jsou zastoupeni knihovníci z knihoven v kraji; z důvodu změny na pozici šéfredaktorky vyšla v roce 2019 jen 3 čísla zpravodaje. Jako volné přílohy byly publikovány e-knihy Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2019 a Webové stránky malých knihoven – komentář k metodickému pokynu.

Publikování na webech Pro knihovny se stalo běžnou součástí metodické práce. Weby plní funkci informační (zveřejňování aktuálních zpráv, pozvánek na vzdělávací akce) i funkci propagační (fotodokumentace z exkurzí, výroční zprávy, zápisy z porad, vzorové formuláře), zatím málo se objevují informace pro zřizovatele. Na stránkách Knihovny města Hradce Králové

jsou umístěny projekty Lovci perel, Šablona webu pro malé knihovny a Seznamy dětské literatury. Pověřená knihovna v Jičíně spravuje facebook pro knihovníky. Weby jsou místem přístupu do celookresních automatizovaných systémů, ke stažení jsou připraveny prezentace, formuláře a aktivní odkazy na jiné weby. Weby pro knihovníky mají v jednotlivých oblastech různý rozsah i kvalitu, což částečně souvisí s dostupným technickým i personálním vybavením v pověřené knihovně.

Realizace kampaně Knihovny a školy

Cílem kampaně Knihovny a školy bylo posílení spolupráce knihoven a vzdělávacích zařízení v místě, informování o společných aktivitách směrem k veřejnosti i zřizovatelům zapojených institucí. Vzdělávací akce pro knihovníky si všimaly posilování kompetencí v oblasti práce s dětmi či vedení vyučovacích hodin. K tomu směřoval program Královéhradecké knihovnické konference, kterou uspořádalo oddělení služeb knihovnám krajské knihovny, a dále byla tematika kampaně zahrnuta do zpravodaje U nás v rubrice Naše téma. Knihovny kraje se také zúčastnily celostátního průzkumu zaměřeného na spolupráci knihoven a škol, krajská knihovna se zapojila do přípravy tohoto dotazníkového šetření. V okrese Náchod se uskutečnil workshop Společné setkání pedagogů a knihovníků nad metodami aktivního učení.

Z konkrétních aktivit, na kterých knihovny a školy spolupracují, jsou nejoblíbenější akce Noc s Andersenem, Pasování prvňáčků, čtenářské kroužky. V oblasti Rychnov nad Kněžnou se uskutečnil třetí ročník celodenní akce S knížkou v pohodě, v oblasti Kostelec nad Orlicí i dalších oblastech je častá spolupráce profesionální knihovny se školami v okolních vesnicích. Nadstandardní spolupráce dlouhá léta probíhá v knihovně v Předměřicích nad Labem (okres Hradec Králové). V prostorách knihovny probíhají projektové dny, besedy, přednášky, noční akce i přímo realizace některých vyučovacích hodin.

Hodnocení knihovnických činností, soutěže a propagace

Pro hodnocení výkonů knihoven byly zpracovány povinné statistické výkazy, výroční zprávy a analýzy, neprofesionálním knihovnám k tomu byla poskytnuta potřebná odborná pomoc. Souhrn výstupů z této činnosti byl publikován ve statistické ročence. Pověřené knihovny využívají statistiky pro hodnocení knihoven, propagují dobré výsledky na webu. Pověřené knihovny zajistily aktualizaci centrálního adresáře knihoven svého obvodu.

Ke zvyšování úrovně knihovnických služeb a k propagaci knihoven směrem k veřejnosti přispívá soutěžení knihoven a oceňování dobré práce knihovníků. V rámci spolupráce s komisí soutěže Vesnice roku byly připraveny analýzy činnosti soutěžících knihoven a nabízena metodická pomoc při přípravě na soutěž. V roce 2019 soutěžilo v kraji jen 10 knihoven, v kraji je malý zájem obcí o přihlášení do soutěže. Ocenění získala Obecní knihovna Nepolisy z okresu Hradec Králové.

Výroční zpráva 2019

V krajské knihovně se uskutečnil slavnostní knihovnický večer spojený s 11. ročníkem ocenění Knihovnice/Knihovník roku Královéhradeckého kraje. Regionální knihovnické setkání spojené s předáním titulu knihovna Jičínska se uskutečnilo v okrese Jičín.

Do měření výkonů knihoven formou benchmarkingu bylo zapojeno 25 knihoven, z toho 20 knihoven městských.

Pro propagaci knihoven slouží obecní zpravodaje a www stránky knihovny. V menších obcích metodici pomáhají s vytvořením informačních letáků. Někteří knihovníci v okrese Jičín využili workshopu Sociální sítě pro začátečníky, který v květnu pořádala pověřená knihovna, a založili pro svou knihovnu stránku na facebooku. Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně oslavila sto let knihovnictví jarmarkem v knihovni zahradě, který zaujal média i veřejnost.

Průzkumy spokojenosti uživatelů

Podle standardu je doporučeno provádět průzkumy spokojenosti jednou za 5 let. V okrese Hradec Králové s úspěchem realizovali v roce 2019 průzkum jednotně, ve stejnou dobu a podle stejného dotazníku. Metodické oddělení připravilo dotazníky na Google Disku, zajistilo proškolení svých profesionálních knihoven, které pak samy provedly a vyhodnotily průzkum. V okrese Jičín proběhlo několik anket, např. knihovna v Pecce zjišťovala spokojenost s kulturními a vzdělávacími akcemi knihovny. V Hořicích a v Jičíně proběhlo dotazování k půjčování audioknih. Postupy z okresů Hradec Králové a Jičín by mohly být inspirativní pro další okresy, kde se nedaří lhůty pro průzkum dané standardem dodržovat.

Vzdělávání knihovníků

V nabídce vzdělávání bylo 95 akcí, z toho 36 % bylo financováno z dotace na regionální funkce, část akcí uskutečněných v krajské knihovně byla podpořena grantem VISK 2. Nabídku vzdělávání v pověřených knihovnách využilo 40 % obsluhovaných knihoven, o vzdělávání v krajské knihovně mělo zájem 14 % knihoven. Tyto hodnoty jsou na stejné úrovni jako v minulých letech. Vzdělávacích akcí se zúčastnilo celkem 1 044 knihovníků a připraveno bylo 281 vyučovacích hodin, nárůst zájmu zaznamenala školení pořádaná krajskou knihovnou.

Soupisy školení jsou uvedeny v kapitolách jednotlivých pověřených oblastí. K novým tématům školení patřila mediální a informační gramotnost, trénink paměti, portál Knihovny.cz, sociální sítě, design služeb, seminář Seniorská obálka. Knihovna města Hradce Králové uspořádala akci k projektu Bookstart – S knížkou do života, pověřená knihovna v Jičíně zorganizovala 2 tematické zájezdy do nově otevřených knihoven (městských knihoven v Chlumci nad Cidlinou a v Písku). Exkurze knihovníků okresu Náchod směřovala do Chlumce nad Cidlinou a do rekonstruované Obecní knihovny v Předměřicích nad Labem. V okrese Náchod se pravidelně koná dobře hodnocená Burza nápadů. U některých školení se nově objevil zájem o účast i z jiných okresů, kde není nabídka vzdělávání tak bohatá.

Budování výměnných fondů

Základem regionálních služeb je kvalitní výměnný fond. Při hospodaření s dotací regionálních funkcí bylo dbáno na maximální úspory a uspořené částky byly zpravidla využity na nákup dalších knihovních fondů. Finanční zdroje na nákup těchto fondů byly opět posíleny z rozpočtů zřizovatelů knihoven formou dotací a darů. Příspěvky poskytl 64 % obcí a částka získaná touto cestou v celkové výši 1 419 950 Kč byla téměř srovnatelná s předešlým rokem. Uzavírání smluv vyžaduje více pracovního času na administrativu, pro ulehčení byly podle možností využity datové schránky. Výhodou naopak je, že pověřené knihovny posilují komunikaci se zřizovateli, více než dříve informují obce o dodávkách výměnných fondů včetně hodnoty dovezených knih, k vyúčtování v závěru roku připojují zprávy o poskytnutých službách s návrhy na zlepšení apod.

Finanční zajištění

Příspěvky obcí na nákup výměnných fondů	
Oblast	% přispívajících obcí
Hradec Králové	74 %
Jičín	86 %
Náchod	77 %
Kostelec n. Or.*	4 %
Rychnov n. Kn.	60 %
Trutnov	90 %
Krajský průměr	72 %

* V oblasti Kostelec nad Orlicí převažuje nákup do vlastních fondů obcí, pověřená knihovna zajišťuje z dotace na reg. funkce zpracování tohoto knihovního fondu.

Práce s výměnnými soubory je nejvíce oceňovanou částí systému regionálních služeb. Zřizovatelé v roce 2019 již sedmým rokem přispívali na jejich nákup. Sdružování peněz na doplňování výměnných fondů se zúčastnilo 72 % obsluhovaných obcí (tento počet má spíše klesající tendenci), ale celkový objem finančních prostředků je v posledních letech téměř stabilní. V roce 2019 příspěvek obcí ve výši 1 419 950 Kč pokryl celkem 49 % nákladů na nákup výměnných fondů, finanční podíl obcí na doplňování těchto fondů má stoupající tendenci. V průměru na obyvatele obcí, které jsou příjemci výměnných fondů, se jedná o částku 9,50 Kč na 1 obyvatele.

Hodnota nákupu výměnných fondů byla celkem 2 898 672 Kč (objem těchto finančních prostředků je nižší než v roce 2018). Z dotace na regionální funkce bylo vydáno 1 478 722 Kč.

Přírůstek a aktualizace výměnných fondů

Celkový přírůstek výměnného fondu kraje byl 13 964 k. j., což je o 8,5 % méně než v předešlém roce. Nákupy novinek byly realizovány s využitím slev a hromadných nákupů, proto průměrná cena 1 dokumentu byla pouze 210 Kč. (Průměrnou cenu ovlivňují i dary od čtenářů.) Obnova výměnného fondu se zvýšila na 4 % (v minulém roce 3,5 %), ale nedosáhla doporučeného standardu 7 %. Zlepšení tohoto ukazatele bylo dosaženo aktualizacemi fondů a vyražením dokumentů, úbytek byl 27 897 k. j., tj. o 13 933 k. j. vyšší než přírůstek. Úbytek výměnného fondu byl vyšší než přírůstek již druhým rokem, což signalizuje zvýšenou aktivitu při aktualizacích.

Výroční zpráva 2019

Městská knihovna Jaroměř opravila po přechodu na knihovní systém Tritius celkový stav výměnného fondu, evidence se oproti výkazu v minulém roce liší o 3 526 k. j., o které je výměnný fond oblasti Náchod nyní vyšší.

Cirkulace výměnných fondů

Cirkulace výměnných fondů a trvale uložené výměnné fondy jsou pro mnohé obsluhované knihovny základem nabídky, řada těchto knihoven vůbec nebuduje vlastní fondy. Výměnnými fondy bylo v roce 2019 obslouženo 91 % vesnických knihoven. Tato hodnota je stabilní již několik let. Objem dokumentů nabídnutých k prvnímu půjčení činil 258 k. j. na 1 knihovnu využívající cirkulaci, což je ve všech oblastech více než doporučuje standard (120 k. j. pro jednu knihovnu).

	Knihovny obslužené výměnnými fondy	Výměnné fondy poskytnuté v roce 2019 celkem		z toho			
				první půjčení dokumentů		prolongace	
		soubory	svazky	soubory	svazky	soubory	svazky
Hradec Králové	85	388	23 283	388	23 283	0	0
Jičín	59	295	31 750	200	13 620	95	18 130
Náchod	59	1 255	75 349	170	10 224	1 085	65 125
Kostelec n. Or.	18	111	7 125	50	3 184	61	3 941
Rychnov n. Kn.	47	241	14 446	114	6 895	127	7 551
Trutnov	38	725	43 504	345	21 761	380	21 743
Kraj celkem	306	3 015	195 457	1267	78 967	1748	116 490

Využití výměnných fondů, které již prošly všemi obsluhovanými knihovnami obvodu, se řeší nabídkou prolongací. Počet k. j., u kterých se uplatňují prolongace, byl vzhledem k přísnějším aktualizacím fondů poprvé nižší než v předešlém roce. Za rok 2019 bylo do knihoven poskytnuto 78 967 k. j. k prvnímu půjčení (tyto hodnoty jsou uvedeny ve výkaze výkonů) a u dalších 116 490 k. j. bylo během roku provedeno prodloužení. Objem prolongací v obsluhovaných knihovnách se liší podle systému distribuce souborů. O opakované prolongace mají zájem knihovny bez vlastního základního fondu. V některých oblastech je tomuto systému již přizpůsobena kapacita depozitářů.

K rozvozu výměnných fondů se využívají auta pověřených knihoven nebo zřizovatelů, ale nejsou výjimkou ani knihovníci obecních knihoven, kteří přijdou sami aktivně vybírat knihy z výměnného fondu do skladů a knížky si odvázejí po malých souborech v taškách.

Vlastní fondy obsluhovaných knihoven, pomoc při revizích a aktualizacích

O pomoc při nákupu vlastních fondů neměly obsluhované knihovny zájem, pomoc při zpracování těchto fondů poskytovaly pověřené knihovny Jičín, Kostelec nad Orlicí a Trutnov.

Zásady pro budování knihovních fondů se sledují podle Standardu pro dobrý knihovní fond (metodický pokyn Min. kultury ČR). Vesnické knihovny mají rozsah fondu připraveného k vypůjčení v průměru 4 k. j. na 1 obyvatele (standard doporučuje 3 k. j. na 1 obyvatele), ale tyto knihovní jednotky se málo půjčují, obrat fondu je 0,4 (standard doporučuje optimální hodnotu obratu 2–3). Takto nízká hodnota obratu signalizuje, že se část knihovních fondů nevyužívá, neodpovídá svým složením či stářím poptávce a aktualizace by měly stále ve zvýšené míře pokračovat. U dokumentů určených k vyřazení se též stává, že knihovníci nebo zřizovatelé odmítají doporučení respektovat. Revize a aktualizace kmenových fondů proběhly v 18 % knihoven, z toho v polovině knihoven se jednalo jen o revize.

Automatizované systémy

V okresech Jičín a Náchod pracuje regionální systém Verbis, oblast Kostelec nad Orlicí přešla na systém KOHA, v okrese Trutnov a Rychnov nad Kněžnou je zaveden regionální systém Tritius, v okrese Hradec Králové není zaveden regionální systém, ale řada knihoven má vlastní automatizovaný systém.

Aktuálním úkolem roku bylo zapojení knihoven do portálu Knihovny.cz. K 31. 12. 2019 byly připojeny 3 knihovny: SVK Hradec Králové, Knihovna města Hradce Králové a Městská knihovna Trutnov, v dalších větších knihovnách se během roku připojení připravovalo.

Závěr

Regionální služby efektivně přispívají k udržení knihoven na malých vesnicích, podporují odborné vzdělávání a spolupráci knihoven. Poskytování služeb dle standardu pro výkon regionálních funkcí bylo zachováno v porovnání s minulým rokem na srovnatelné úrovni. Zároveň se ukazuje, že vize knihoven jako vzdělávacích a komunitních center obcí klade nové nároky na prostory knihoven, technické vybavení i profesní kompetence knihovníků, a tak se v rámci regionálních funkcí musí řešit nové úkoly. K tomu byl na počátku roku 2020 vydán aktualizovaný standard regionálních funkcí,¹ který například zpřesňuje parametry pro poskytování metodických služeb, definuje úlohu zřizovatelů obsluhovaných knihoven a nově zavádí povinnost poskytovat metodickou podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit.

Úvod a analýzu ke krajskému sumáři výkonů regionálních funkcí zpracovala:
E. Semrádová, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

¹ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/metodicky-pokyn-ministerstva-kultury-k-zajisteni-vykonu-regionalnich-funkci-knihoven-a-jejich-koordinaci-na-uzemi-ceske-republiky-2019>

Krajská knihovna

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

1. Pracovníci zajišťující regionální služby

Výkon regionálních funkcí v kraji zajišťuje především oddělení služeb knihovnám (OSK). Pro zajištění regionálních funkcí bylo v krajské knihovně k 31. 12. 2019 určeno 3,35 úvazku, tj. o 0,813 úvazku více než v předešlém roce. V oddělení nyní pracují čtyři metodičky. Při přepočtu na plně zaměstnané jsou v oddělení 3 úvazky a dalších 0,35 úvazku představují pomocné činnosti vykonávané ekonomickým odborem a oddělením propagace. V průběhu roku odešla vedoucí oddělení a zároveň šéfredaktorka zpravodaje U nás a do oddělení nastoupily dvě nové metodičky. Následně došlo k posunu a redefinování pracovních náplní na všech pracovních místech.

2. Finanční zajištění regionálních funkcí

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové (SVK HK) v roce 2019 vykonávala regionální funkce podle § 11 zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon) a v souladu s platnými metodickými pokyny Ministerstva kultury ČR a koncepcemi rozvoje knihovnictví. Tyto činnosti byly hrazeny z rozpočtu krajské knihovny. Krajská knihovna pro rok 2019 uzavřela smlouvy o přenesení regionálních funkcí se šesti pověřenými knihovnami. Výkon regionálních funkcí v pověřených knihovnách byl finančně zajištěn z rozpočtu Královéhradeckého kraje.

3. Hodnocení dle standardů a priorit roku

3.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů

- Výkon regionálních funkcí se soustředí na veřejné knihovny kraje evidované Ministerstvem kultury ČR. V souladu s platnou celostátní Koncepcí rozvoje knihoven (podopatření 2.7.7) byly především vzdělávací a konzultační služby poskytovány kromě knihoven zřizovaných obcemi i specializovaným knihovnám a dalším subjektům.
- Standard poskytovaných regionálních funkcí v kraji byl nastaven prostřednictvím výše uvedených smluv a prostřednictvím Koncepce rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023, která byla vydána jako příloha zpravodaje U nás.
- Poradenská činnost knihovnám je poskytována na vyžádání. V průběhu roku bylo poskytnuto 20 vyžádaných konzultací (dalších 11 konzultací bylo poskytnuto v rámci spolupráce knihoven i mimo Královéhradecký kraj). Konzultace se týkaly výkaznictví a související administrativy, aktualizace knihovních fondů, problematiky výstavby a rekonstrukce knihoven, koncepcí, odměňování pracovníků knihoven apod. Dále byla průběžně poskytována poradenská činnost k dílčím problémům (telefonicky, e-mailem). Tyto činnosti, ač v souhrnu čerpají značné množství pracovního času, obvykle trvají méně než 30 minut a statisticky se neevidují.
- Metodické doporučení k webovým stránkám obecních knihoven bylo na podnět jičínské knihovny rozšířeno o komentář (Webové stránky malých knihoven: komentář k metodickému

doporučení pro knihovníky v obcích do 3 000 obyvatel). Oba materiály byly akceptovány Knihovnickým institutem jako celostátní doporučení.

- Ve spolupráci s metodickými došlo k aktualizacím v Centrálním adresáři knihoven.
- V prvním pololetí se uskutečnila jedna metodická cesta (účast na poradě pověřených knihoven). Z personálních důvodů (výměna metodiků, pracovní neschopnosti) se další naplánované cesty neuskutečnily.
- Jako metodický a informační materiál je rovněž vydáván knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje U nás. Ten je prostřednictvím pověřených knihoven distribuován do knihoven v kraji spolu s dalšími celostátními propagačními, informačními a metodickými materiály. Zpravodaj zprostředkovává aktuální dění v oboru, přináší doporučení a příklady dobré praxe.
- Webové stránky pro knihovny fungují v rámci webu krajské knihovny a jsou průběžně doplňovány o nové informace.
- Oddělení spolupracovalo i na celostátních projektech. Pro Národní knihovnu byl ve spolupráci s metodickými pořízen seznam knihoven s dobrými podmínkami pro komunitní činnost, dále byly připomínkovány materiály zpracovávající Národní knihovnou (např. dotazník ke spolupráci knihoven a škol, koncepce celoživotního vzdělávání apod.), zúčastnili jsme se celostátního setkání k rekonstrukcím a vybavení knihoven, které organizovalo Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven MZK Brno. Jedna metodická je zapojena do projektu, který se zabývá problematikou syndromu vyhoření u knihovnických profesí.

3.2. Hodnocení knihovnických činností

- Hodnocení knihovnických činností je prováděno průběžně. Byly odevzdány roční výkazy KULT 2018 za Královéhradecký kraj v termínech daných zákonem o státní statistické službě. K této problematice bylo dále zajištěno zpracování souvisejících souborů, analýz, publikování výsledků a byly provedeny opravy ve sběrné databázi NIPOS.
- V rámci rozborové činnosti bylo zpracováno vyhodnocení výkonů a vybavení knihoven regionu podle ustanovení standardu VKIS a analýza výkonů knihoven pomocí benchmarkingu. Vyhodnoceny byly také parametry dané krajskou koncepcí veřejných knihoven na léta 2014–2018 a parametry standardu pro dobrý fond.
- Ve spolupráci s pověřenými knihovnami byla sestavena krajská výroční zpráva o regionálních funkcích za rok 2018 včetně výkazu výkonů a financování regionálních funkcí. Výsledky a trendy v regionálních funkcích byly prezentovány na poradě ředitelek pověřených knihoven a krajská zpráva byla vystavena na webu SVK HK v oddělení Pro knihovny.
- Podklady z výroční zprávy byly využity jako podklad pro zpracování a vydání e-knihy Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje v roce 2018 (statistická ročenka).

- Během 1. pololetí byly přepracovány rozpočty regionálních funkcí (RF) a uzavřeny dodatky smluv 2019. Ve druhém pololetí byly uzavřeny smlouvy o přenesení výkonu RF na pověřené knihovny pro rok 2020.
- Ve spolupráci s metodičkami byly pro soutěžní komisi Vesnice roku zpracovány podklady a porovnání výkonů deseti přihlášených. Metodička OSK se účastnila návštěvy komise soutěže Knihovna roku, kam za náš kraj postoupila obec Nepolisy.
- V rámci hodnocení činnosti knihoven jsou pravidelně vyhlašována ocenění Knihovník/Knihovnice roku Královéhradeckého kraje. Dne 16. 10. 2019 byly za účasti náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje a představitelů obcí oceněny dvě knihovnice z profesionálních knihoven a 4 knihovníci z neprofesionálních knihoven.

3.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

- V krajském výukovém centru bylo v roce 2019 celkově realizováno 23 vzdělávacích akcí pro knihovníky regionu. Z toho na 12 akcí opět získala knihovna podporu z dotačního programu VISK 2 (Mimoškolní vzdělávání knihovníků). Dvě akce byly financovány partnery a zbývající financovala krajská knihovna ze svého rozpočtu na regionální funkce.
- OSK navázalo spolupráci s Krajským úřadem Královéhradeckého kraje a Školským zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje (projekty KAP a I-KAP). V rámci této spolupráce byl uspořádán Čtenářský kurz pro pedagogy a učící knihovníky z veřejných knihoven. Akce byla financována z citovaných projektů.
- Ve 2. pololetí roku proběhl základní knihovnický kurz, který knihovníky seznamuje s nezbytným odborným minimem pro práci knihovníka. Absolvovalo jej 19 knihovníků z Královéhradeckého kraje.
- Pro pověřené knihovny byl ve spolupráci s krajským úřadem uspořádán seminář k dotačnímu portálu kraje. Následně byl ve spolupráci s odborem kultury zpracován zápis s instrukcemi k práci s portálem při podávání žádostí o dotace na regionální funkce a jejich vyúčtování.
- Dne 19. 11. 2019 se uskutečnila sedmá Královéhradecká knihovnická konference aneb Kam kráčíš, knihovnictví? Tento ročník se zaměřil na téma Knihovny a školy. Konference navázala na vyhlášenou regionální kampaň roku 2019. Původně lokální knihovnická konference získává celostátní přesah a navštívilo ji i 16 účastníků z jiných krajů.
- Odborně a organizačně byla připravena: 1 porada ředitelek pověřených knihoven (14. 3. 2019), 1 porada metodiček pověřených knihoven (6. 6. 2019) a spojená porada ředitelek a metodiků (5. 12. 2019). Původně plánovaná zářijová porada ředitelek byla z personálních důvodů zrušena a nahrazena školením k dotačnímu portálu Královéhradeckého kraje, jehož prostřednictvím pověřené knihovny podávají žádosti o dotace na regionální funkce.
- Průběžně jsou pořádány redakční rady zpravodaje U nás. V roce 2019 byly realizovány 3 (1. 2. 2019, 3. 5. 2019, 16. 8. 2019).

Závěr

Kromě běžných aktivit určených knihovníkům realizovalo oddělení služeb knihovnám na přelomu let 2018/2019 projekt, jehož cílovou skupinou byla veřejnost Královéhradeckého kraje, především žáci a studenti. Na základě smlouvy o spolupráci financovala nadace Open Society Fund Praha ve 13 zapojených knihovnách 59 přednášek a seminářů o mediální gramotnosti.

Mimo již zmíněnou krajskou propagační kampaň na téma Knihovny a školy se oddělení věnovalo také výročí 100 let od prvního knihovnického zákona. V roce 2020 se zaměříme na regionální osobnosti, které se staly tématem kampaně pro uvedený rok.

OSK se chce zaměřit rovněž na plnění Koncepce rozvoje knihoven Královéhradeckého kraje na léta 2019–2023 a zvýšit počet metodických návštěv v regionech.

Zprávu sestavila B. Hladíková, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.

Pověřená knihovna pro okres Hradec Králové:

Knihovna města Hradce Králové

1. Síť obsluhovaných knihoven

Regionální funkce (RF) vykonává Knihovna města Hradce Králové (dále KMHK) sama nebo prostřednictvím svých střediskových knihoven. Zajištění poskytování regionálních služeb na území okresu Hradec Králové funguje na základě uzavřených smluv mezi:

a) KMHK a obecními a městskými úřady v sídle knihovny s profesionálním pracovníkem (Chlumec nad Cidlinou, Nechanice, Nový Bydžov, Smidary, Smiřice) o přenesení vybraných RF na vyjmenované knihovny. Smlouvy byly uzavřeny pro kalendářní rok 2019. Ve střediskových knihovnách probíhá nákup knih do výměnných knihovních fondů, tvorba výměnných souborů pro obsluhované knihovny, metodické návštěvy a případná pomoc při revizích. Obvody knihoven vykonávajících střediskovou funkci jsou různě velké a jedná se čistě o geografické rozdělení tak, aby vzdálenost mezi střediskem a obsluhovanou neprofesionální knihovnou byla co nejmenší.

b) KMHK a obecními úřady o poskytování regionálních knihovnických služeb v rámci RF. Smlouvy zůstaly v platnosti. K tomu byly s většinou obcí uzavřeny navazující smlouvy o poskytnutí dotace na nákup knih do výměnných fondů v rámci regionálních knihovnických služeb nebo darovací smlouvy se stejným účelem.

V síti obsluhovaných knihoven nedošlo ke změně. Počet knihoven s neprofesionálními pracovníky v okrese Hradec Králové je 88 (84 samostatných a 4 pobočky profesionálních knihoven) a souhlasí s přílohou ke smlouvě o přenesení RF 2019.

V okrese dále fungovalo 7 profesionálních knihoven, z nichž 5 (viz výše) sloužilo jako knihovny střediskové. Všechny knihovny v okrese Hradec Králové jsou zaregistrované na Ministerstvu kultury ČR.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

RF v okrese zajišťovalo stejně jako v roce předchozím 2,8 pracovních sil: 1,4 pracovnice zajišťují chod střediskové knihovny KMHK, metodické oddělení KMHK disponuje 1,4 pracovní síly. Pracovníci byli zařazeni do platových tříd takto: vedoucí třída 10, ostatní třída 9.

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

Regionální funkce v okrese byly financovány pouze z prostředků Královéhradeckého kraje, finančních příspěvků obcí a dorovnány z prostředků KMHK.

3.1 Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů

Nákup knihovního fondu je jednou z nejdůležitějších činností RF. Proto je vyvíjena snaha o maximální úsporu v ostatních položkách a veškeré takto našetřené částky byly vloženy do nákupu knihovního fondu. Finance na nákup knihovního fondu jsou sdružené jednak z částek získaných na základě smluv od zřizovatelů knihoven obsluhovaných v rámci výkonu RF Knihovnou města Hradce Králové a druhou část prostředků tvoří část dotace Královéhradeckého kraje. Částka získaná smluvně od obcí činila v aktuálním roce 440 500 Kč. Celková částka, která byla vynaložena na nákup knihovního fondu, je 629 842 Kč.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Celkem bylo za rok 2019 poskytnuto 431 konzultací. V rámci výkonu RF bylo vykonáno 262 metodických návštěv v knihovnách. Většina metodických návštěv proběhla společně s rozvozem výměnných souborů a byla při nich zkontrolována činnost knihoven, deník knihovny a řešeny místní problémy.

Zaškolení knihovníků proběhlo v těch knihovnách, kde nastoupil nový knihovník. Nejčastěji řešenými problémy bylo v roce 2019 u automatizovaných knihoven volba nového automatizovaného knihovního systému. Dále byly poměrně časté dotazy a konzultace k rekonstrukcím knihoven, stále se dořešuje i GDPR. Zřizovatelé jsou během roku průběžně e-mailově informováni o službách poskytnutých jejich knihovně, zásadních otázkách celého knihovnictví i možnostech pro jejich knihovny a knihovníky, zvláště v oblastech celostátních knihovnických aktivit, možností dotací a vzdělávání.

4.1.2 Realizace kampaně pro veřejnost Knihovny a školy

Všechny knihovny spolupracují s MŠ a ZŠ v místě. Jednou z nejviditelnějších akcí bývá pasování prvňáčků. Často pasuje starosta, v některých místech za přítomnosti rodičů. V knihovnách jsou velmi časté výstavy výtvarných prací školních dětí. Některé knihovny mají upravené provozní hodiny, aby děti dojíždějící do školy z okolních obcí mohly v knihovně využít čas, kdy čekají na svůj autobusový spoj. Příklady aktivit:

- MAS Společná Cidlina ve spolupráci s knihovnami Nový Bydžov a Chlumeck nad Cidlinou realizuje čtenářské dílny pro děti MŠ a žáků 1. st. ZŠ.

- Projekt Zmizelí sousedé ve spolupráci ZŠ a knihovny probíhá ve Smidarech.
- Čtenářský kroužek pro žáky 2. tříd pracuje v MěK Chlumeck nad Cidlinou.
- Noc s Andersenem – neprofesionální knihovny Nepolisy, Stěžery – akce ve spolupráci školy a knihovny.
- Nadstandardní spolupráce dlouhá léta probíhá v neprofesionální knihovně v Předměřicích nad Labem (knihovnice je učitelka na ZŠ; knihovna a ZŠ jsou ve stejné budově). V prostorách knihovny probíhají projektové dny, besedy, přednášky, noční akce i přímo realizace některých vyučovacích hodin.
- Jako školní družina fungují knihovny v Předměřicích nad Labem a ve Smidarech.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

S ohledem na publikaci Webové stránky malých knihoven: metodické doporučení pro knihovníky v obcích do 3 000 obyvatel a komentář k tomuto doporučení byly webové stránky profesionálních knihoven podrobeny 13. 8. 2019 revizi. S výsledky a výzvou k nápravě byly knihovny seznámeny na poradě dne 27. 8. 2019. K 10. 10. 2019 byly dále tyto webové stránky monitorovány s ohledem na nabídku školám. S výsledky a doporučeními byly knihovny seznámeny na poradě dne 15. 10. 2019. Dne 9. 10. 2019 byla provedena kontrola přístupnosti pomocí nástroje <https://web.dev/measure> u webových stránek profesionálních knihoven okresu Hradec Králové s těmito výsledky: mimo Černilov jsou výsledky mimořádně uspokojivé (knihovny byly ohodnoceny dostupností od 92 do 100 %; přitom 4 ze 7 prof. knihoven používají šablonu webu pro malé knihovny). Černilov dosáhl pouze na kritické hodnocení 49 %, což vedlo k jednání na obecním úřadě a je již zjednána náprava. Pro úplnost jsme ještě ověřili i chování webových stránek knihoven v mobilech:

<https://search.google.com/test/mobile->

[friendly?utm_source=mft&utm_medium=redirect&utm_campaign=mft-redirect](https://search.google.com/test/mobile-friendly?utm_source=mft&utm_medium=redirect&utm_campaign=mft-redirect)

Výsledkem je zjištění, že mimo webové stránky knihovny v Černilově všechny profesionální knihovny okresu Hradec Králové mají své webové stránky optimalizované pro mobily. I zde již byla u knihovny Černilov zjednána náprava.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Pro knihovny a knihovníky je na webu KMHK zřízen a spravován samostatný oddíl Pro knihovníky <http://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky>. Mimo nabídku, kterou má obvykle každá větší knihovna pro obsluhované knihovny připravenou k využití (akce, služby, legislativní a metodické dokumenty, odkazy, materiály ke stažení, webové katalogy apod.), nabízí KMHK i několik vlastních projektů: je to čtenářská hra Lovci perel <https://www.lovciperel.cz>, dále Šablona webu pro malé knihovny <https://webknihovny.cz> a počin SKIP 08 Východní Čechy Seznamy dětské literatury na <http://projekty.kmhk.cz/>.

Oddíl se KMHK snaží budovat tak, aby to bylo místo, kde menší knihovny naleznou odpovědi na všechny otázky, na které mohou při své práci narazit. Zároveň se stal velmi praktickou pomůckou pro metodické oddělení při samotné práci – ať už to jsou konzultace, či metodické návštěvy

v knihovnách. V mnoha případech stačí knihovníky a obecní úřady pouze nasměrovat na odkaz, kde si naleznou to, co aktuálně potřebují.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

Všem obsluhovaným knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů a následně byly z těchto údajů vypracovány sumáře za okres. Statistické výsledky knihoven byly podrobně rozebrány na aktivu knihovníků 26. 3. 2019 a výsledky zveřejněny na webu KMHK v oddíle Pro knihovníky <http://www.knihovnahk.cz/pro-knihovniky/sluzby/vysledky-knihoven-okresu>. Výsledky knihoven včetně porovnání se standardy VKIS byly zpracovány v Přehledu činnosti knihoven za rok 2018.

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Do soutěže Vesnice roku – Knihovna roku se v roce 2019 přihlásila z okresu Hradec Králové pouze jedna obec – Nepolisy. Pro potřeby hodnotitelské komise soutěže byla vypracována podrobná charakteristika knihovny. Knihovna i její zřizovatel byli při následných metodických návštěvách informováni, jak se mají na návštěvu komise připravit. Knihovna obstála u komise velmi dobře. Dne 10. 8. 2019 byla Obecní knihovna v Nepolisech oceněna titulem krajská knihovna roku 2019.

Za okres Hradec Králové byla na titul knihovník Královéhradeckého kraje 2019 nominována paní knihovnice z knihovny ve Stračově za neprofesionální knihovníky. V kategorii profesionálních knihovníků to byly dvě kolegyně z Knihovny města Hradce Králové. Příčinné podklady byly předány i do Slovníku českých knihovníků.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Profesionální knihovny postupují dle metodického pokynu Standard pro dobrou knihovnu a průzkumy realizují jednou za 5 let. V roce 2019 proběhl průzkum spokojenosti uživatelů ve všech 7 profesionálních knihovnách okresu. Po dohodě s těmito knihovnami bylo přistoupeno k řešení realizovat průzkumy jednotně – v jednom období, podle stejného dotazníku, stejným způsobem. K samotné realizaci byla použita aplikace „Formuláře“ na Google Disku, kde lze snadno vytvářet vlastní dotazníky (na toto téma pořádala SVK HK i školení). Mimo proškolení a samotnou přípravu dotazníků na Google Disku si vše ostatní zajišťovaly profesionální knihovny samy.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Centrální adresář knihoven za obsluhovanou oblast okres Hradec Králové byl zkontrolován a je aktualizován průběžně.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Pro všechny obsluhované knihovny byly zorganizovány tyto vzdělávací akce, celkem v rozsahu 10 hodin:

- 26. 3. Aktiv knihovníků

- 30. 5. Komiks v knihovnách (vzdělávací seminář)
- 18. 6. Portál Knihovny.cz (školení)
- 7. 11. Konzultační den k podávání grantových žádostí
- 14. 11. Hrátky a jiné bláznivé příběhy z cyklu Na besedu jinak (praktická ukázka besedy s metodickým materiálem)

Pro profesionální knihovny:

- 16. 4. Rychlokurz tréninku paměti
- 27. 8. Školení Jak na výroční zprávy a proč je psát
- 15. 10. Seminář Seniorská obálka

Všechny akce byly vystavovány i na webu KMHK. Zde mají všechny knihovny i možnost zapojit se do projektů <http://projekty.kmhk.cz/> Seznamy dětské literatury a Lovci perel <https://www.lovciperel.cz/> nebo využít možnost snadné tvorby webové stránky knihovny díky vytvořené šabloně, viz <http://webknihovny.cz>.

V termínech 26. 2., 16. 4., 11. 6., 27. 8., 15. 10. a 10. 12. proběhly porady vedoucích profesionalizovaných knihoven okresu.

Knihovníci dále mohli využít vzdělávací akce KMHK:

- 15.1. Mediální gramotnost – Kritické čtení mediální textů
- 26.11. Bookstart – S knížkou do života

Knihovníci mají největší zájem o výměnu nápadů mezi sebou. S vášni mezi sebou diskutují o podmínkách a potížích knihoven v sousedních obcích. Zajímají je akce pro uživatele a návody a rady, jak je uchopit. Nabídka vzdělávacích aktivit pro profesionální knihovníky je ze všech stran natolik široká, že knihovníci musí velmi vybírat, čeho se zúčastnit. Zřizovatelé občas poukazují na fakt, že osobnímu vzdělávání věnují příliš mnoho času na úkor knihovny otevřené pro veřejnost (nutnost uzavírky knihovny apod.).

Někteří neprofesionální knihovníci profesní vzdělávání odsouvají, protože je těžké ideálně kloubit rodinný život, hlavní zaměstnání a práci v malé obecní knihovně. Nabídka pro ně musí být velmi zajímavá, aby zaujala.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

Všechny střediskové knihovny nakupují knihy do výměnných fondů, zpracovávají je, sestavují a distribují soubory ve svém obvodu dle geografického rozložení tak, aby vzdálenost mezi střediskem a obsluhovanou neprofesionální knihovnou byla co nejmenší.

Výměnný fond ve střediskových knihovnách zaznamenal přírůstek 3 132 knihovních jednotek. Výměnný fond celkem čítá 96 649 knihovních jednotek.

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

KMHK s ohledem na knihovní zákon a velikost svého knihovního fondu reviduje KF po 10 letech. VF KMHK bude revidován v roce 2020. Revize VF v jednotlivých střediscích probíhají v 5letém cyklu pravidelně rovněž dle knihovního zákona. Poslední revize VF na střediscích probíhaly takto: rok 2015 – Nový Bydžov, rok 2016 – Nechanice, Smidary, Smiřice, rok 2018 – Chlumec n. C.

Aktualizace jsou průběžné. Počet odepsaných knih v roce 2019 převýšil roční přírůstek (viz výkaz, řádky 36 a 37 výkazu).

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

O výměnné soubory je stále velký zájem, počet knih ve VS se za poslední tři roky měnil jen nepatrně. Největší zájem je o novinky a školní četbu. V některých obcích, což pravděpodobně souvisí se skladbou obyvatelstva, klesá zájem o naučnou literaturu nebo literaturu dětskou. Tyto výkyvy ale nejsou novinkou.

Na neprofesionální knihovny okresu bylo rozvezeno 388 výměnných souborů, které obsahovaly celkem 23 283 knihovních jednotek. Jedná se o prvovýpůjčky, u VS nejsou evidovány žádné prolongace. Pokud se VS nepodaří z obsluhované knihovny vrátit najednou celý, stane se tak ihned, jak je to možné. Takto prodloužené k. j. z VS se již nikde nezapočítávají. Skladba VS je určována knihovníkem obsluhované knihovny s přihlédnutím k místním poměrům a zvyklostem. Průměrně bylo na každou obsluhovanou knihovnu dovezeno 4,5 VS, tj. průměrně 274 k. j., přičemž Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky doporučuje minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 60 svazky.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

V 15 knihovnách byla provedena revize a aktualizace knihovního fondu. Byly to knihovny:

Lišice	Klamoš	Popovice	Petrovice
Stračov	Hoříněves	Lužany	Jeníkovice
Praskačka	Sřezetice	Osičky	Sedlice
Mokrovousy	Ledce	Předměřice	

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Při revizích, viz bod 4.5, byly průběžně provedeny i aktualizace knihovních fondů s přihlédnutím k metodickému pokynu Ministerstva kultury ČR k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu – Standard pro dobrý knihovní fond. Přestože knihovníci chápou nutnost vyřazovat, v některých případech je to velmi těžké. Starých knih se leckdy nechce zbavovat ani knihovník, ani jeho zřizovatel.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

KMHK nenakupuje ani nezpracovává knihovní fond z prostředků provozovatele. K tématu, jak tvořit knihovní fond, jsou poskytovány běžné konzultace. Knihovníci měli možnost zdarma doplňovat svůj vlastní knihovní fond na jarním a podzimním bazaru vyřazených knih, který pořádala KMHK.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Servis informačních technologií jsme realizovali 12 návštěvami v 10 knihovnách ve spolupráci s firmou EŠKOM, která provedla plánovanou údržbu dat. Byly to knihovny Smidary,

Lovčice, Libřice, Hořiněves, Barchov, Jeníkovice, Předměřice n. L., Praskačka, Stěžery, Lhota p. Libčany.

V oblasti není zaveden regionální automatizovaný knihovní systém. Vlastní AKS má v okrese 31 neprof. knihoven (z toho 2 LANius, 25 Clavius a 4 Tritius, vše od firmy Lanius Tábor). Všechny profesionální knihovny používají automatizovaný knihovní systém – AKS KOHA používají knihovny Černilov, Nový Bydžov a Chlumeck nad Cidlinou. AKS Clavius používají knihovny Nechanice, Smidary, Smiřice a Třebechovice pod Orebem.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

KMHK byla připojena k 31. 12. 2018. V oblasti zatím není zapojena žádná další knihovna.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Regionální funkce na Královéhradecku jsou poskytovány střediskovým systémem. Výhodami tohoto systému jsou: osobnější přístup k malým knihovnám, pružnější využívání fondů, rychlejší reakce na požadavky knihoven, časová úspora a v neposlední řadě neprofesionální knihovníci mají spádově blíže do svých střediskových knihoven než do KMHK.

Poskytování výměnných souborů považuje stále většina knihoven a jejich zřizovatelů za neocenitelné. Dále je tu možnost konzultací o všech problémech, které se místně mohou vyskytnout. V roce 2019 se mnoho konzultací věnovalo změnám automatizovaných knihovních systémů, rekonstrukcím knihoven i stále řešení GDPR v knihovnách.

Komplikací v poskytování RF je administrativní náročnost desítek finančních dotací a darů od obcí na nákup knih do VF, časová prodleva v přijímání darů a požadavek vlastních obecních formulářů jak na žádosti o dotaci, tak i na vyúčtování dotace. Administrativa s tím spojená je složitá a obsáhlá a vyžaduje důslednější aparát na správné vyřízení a dodržení všech podmínek a termínů dotací, které od malých obcí jsou ale nízké (nejnižší dotace činí 1 000 Kč). Na druhou stranu fakt, že se obce podílejí na financování nákupu knih do výměnných knihovních fondů, zvyšuje jejich informovanost a zájem o činnost knihoven, které zřizují, což knihovníci i my hodnotíme velmi pozitivně. Zřizovatelům za jejich finanční podporu patří veliký dík.

Zároveň je velmi důležitá informovanost zřizovatelů knihoven o službách, které jsou jejich knihovnám v rámci RF poskytovány. Tato informovanost je klíčovým faktorem pro to, aby zřizovatelé byli i nadále ochotni finančně do systému přispívat.

Regionální služby jsou velmi vítané. To, že obecně naše služby jsou vnímány jako potřebné a na úrovni, dokázala právě vstřícnost obecních úřadů při jednáních o příspěvcích na nákup knih do výměnných knihovních fondů. Na existenci regionálních služeb je závislá existence mnoha malých knihoven v okrese.

Zprávu sestavila K. Hubertová, Knihovna města Hradce Králové.

Pověřená knihovna pro okres Jičín Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně

1. Síť obsluhovaných knihoven

1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí

77 obsluhovaných knihoven:

- 12 základních knihoven s profesionálním pracovníkem,
- 1 specializovaná knihovna – Knihovna regionálního muzea a galerie Jičín,
- 61 knihoven s dobrovolným knihovníkem,
- 3 pobočky: Místní knihovna Skuřina – pobočka Markvartic, Místní knihovna Vidonice – pobočka Pecky, Mlýnec – pobočka Kopydlna.

Dočasně nepracující knihovny: Místní knihovna Jeřice – uzavřena, není knihovník, Místní knihovna Semínova Lhota – uzavřena, není knihovník, Místní knihovna Zboží – uzavřena, není knihovník.

Probíhající rekonstrukce knihoven:

- Místní knihovna Dětenice – termín plánovaného dokončení a vybavení knihovny je jaro roku 2020, nová knihovnice;
- Místní knihovna Vrbice – v přilehlém prostoru, dosud využívaném jako sklad, vznikla společenská místnost, která bude využívána na pořádání kulturních akcí a bude sloužit jako dětský koutek;
- Místní knihovna Žlunice – přestěhovala se do nově zařízené místnosti v přízemí obecního úřadu;
- V listopadu požádala obec Jičíněves o registraci nové knihovny na Ministerstvu kultury. Slavnostní otevření bylo plánováno na únor 2020.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

Počet pracovních úvazků byl zvýšen na 2,8 (změna pro rok 2019).

- Metodika 1,0 úvazek – činnost týkající se knihoven okresu, pomoc při tvorbě webových stránek, revize, statistické rozborů, komplexní zpracování kmenového fondu knihoven,
- ředitelka 0,1 úvazku – vzdělávání, porady,
- pracovnice oddělení služeb knihovnám 0,8 úvazku – příprava výměnných souborů, jejich evidence, aktualizace webových stránek místních knihoven, pomoc při revizích,
- pracovnice oddělení služeb knihovnám 0,8 úvazku – období leden–březen. Zaučení a proškolení nové pracovnice,
- akvizice 0,4 úvazku – nákup a zpracování fondu,
- pracovnice automatizace 0,1 úvazku – automatizace v pověřených knihovnách, příprava vzorových projektů,
- ekonomka 0,1 úvazku – účetní operace týkající se regionálních financí,
- řidič 0,1 úvazku – rozvoz výměnných souborů, ochrana a údržba dokumentů.

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

Na rok 2019 poskytl Královéhradecký kraj na zajištění regionálních funkcí naší knihovně 1 641 000 Kč. Z této dotace byla hrazena zejména metodická práce, zpracování knih, materiál a ostatní služby. Dotaci od Královéhradeckého kraje na zajištění regionálních funkcí jsme zcela využili.

3.1 Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

Na nákup knih do výměnného fondu přispělo na základě darovacích smluv a jedné dotační smlouvy 55 obecních úřadů částkou 368 320 Kč. Uzavírání smluv na nákup knih do výměnných fondů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven je administrativně náročné, musí mu být věnován pracovní čas, který byl původně určen na praktickou metodickou pomoc. Pro pokračování systému získávání finančních prostředků na nákup výměnných fondů v následujícím roce byly v prosinci rozeslány návrhy nových darovacích smluv všem zřizovatelům obsluhovaných knihoven.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

	Rok 2018	Rok 2019
Konzultace	474	660
Metodické návštěvy	100	105
Vzdělávací akce	52	59
Akce v rámci regionálních funkcí	12	12
Počet účastníků	489	574
Účastníci v rámci regionálních funkcí	153	233
Počet vyučovacích hodin	142	132
Vyučovací hodiny v rámci regionálních funkcí	29	37
Počet revidovaných knihoven	6	5
Počet knihoven s aktualizovaným fondem	6	11
Počet revidovaných knihovnických jednotek	1 871	1 169
Počet souborů	160	200
Počet svazků v souborech	15 084	13 620

Publikační činnost:

Paní ředitelka pověřené knihovny je členkou redakční rady knihovnického zpravodaje „U nás“. Do zpravodaje bylo zasláno 12 příspěvků, autorkami jsou zaměstnanci jičínské knihovny a dobrovolné knihovnice knihoven regionu.

V regionálním tisku a internetových zpravodajstvích bylo uveřejněno 258 článků o knihovnách a knihovnicích regionu. V roce 2019 nejvíce média zaujal výroční jarmark – 100 let knihovnické legislativy, o kterém bylo zveřejněno 13 článků. Každý měsíc přispívá jičínská knihovna do Jičínského zpravodaje v rubrice Okénko do knihovny a zveřejňuje pozvánky na rozmanité akce, které pořádá.

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Počet poskytnutých konzultací: 660, z toho 342 bylo uskutečněno e-mailem nebo telefonicky. Nejčastěji se konzultace týkala problematiky regionálního knihovnického systému, webových stránek knihoven, jednání s obecními úřady o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace na nákup knih do výměnných fondů v rámci regionálních funkcí na rok 2019. V listopadu byly rozeslány zprávy o činnosti oddělení regionálních funkcí a využití poskytnutých finančních prostředků všem zřizovatelům obsluhovaných knihoven. Nárůst poskytnutých konzultací souvisí s přípravou na registraci nové knihovny v Jičíněvsi a dokončení rekonstrukce knihovny v Dětenicích.

Šesti obecním úřadům byla poskytnuta praktická pomoc s vyplněním žádostí o grant VISK 3 na rok 2020 na počítače, notebook, tiskárnu a promítací zařízení. Žádost byla zpracována také pro nově zaregistrovanou knihovnu v Jičíněvsi.

Počet metodických návštěv: 105, to znamená 1,6 návštěv na jednu knihovnu. Standard 2 návštěvy ročně neplníme z důvodu časového vytížení dobrovolných knihovníků, kteří nemají možnost se uvolnit v zaměstnání. Knihovníci využívají možnost osobní, e-mailové nebo telefonické konzultace v pověřené knihovně, aby splnili požadavky svých čtenářů. Zde jsou také knihovníkům poskytovány informace z oblasti knihovnických informačních služeb, praktická pomoc při řešení nejrůznějších problémů vyskytujících se v jejich knihovnách. Pomocníkem při jejich práci je i zpravodaj U nás.

V rámci regionu každoročně probíhají konzultace a přímá pomoc se zpracováním statistických výkazů. Byla provedena kontrola statistických výkazů všech veřejných knihoven a příslušných komentářů. 77 statistických výkazů včetně komentáře bylo v daném termínu zasláno SVK HK a vloženo do databáze NIPOS.

4.1.2 Realizace kampaně Knihovny a školy (příklady akcí pro veřejnost)

Knihovny regionu se pravidelně účastní krajských knihovnických kampaní a celostátních knihovnických akcí. Noc s Andersenem a pasování čtenářů je dobrým příkladem dlouholeté spolupráce knihovny a školy. Knihovny pravidelně spolupracují se školami. V některých případech probíhá úspěšná spolupráce, i když škola je ve vedlejší obci. Proběhlo velké množství besed a podobných akcí. Významná v tomto směru byla spolupráce s místní akční skupinou Otevřené zahrady Jičínska, z. s.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

Webové stránky má 60 místních knihoven, z toho 59 knihoven používá šablonu webknihovny.cz. Pomoc s weby obsluhovaných knihoven probíhá dle požadavků knihovníků. Byla provedena revize 73 webů knihoven s neprofesionálním knihovníkem i knihoven s profesionálním pracovníkem. K revizi byla využita doporučení standardu pro dobrou knihovnu a příručka Webové stránky malých knihoven. Zápis o provedení revize byl předán knihovnám a zřizovatelům.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Portál pro knihovny na webu Knihovny Václava Čtvrťka v Jičíně měl 2 282 návštěv. Na webové stránce byly zveřejňovány informace o připravovaných a uskutečněných akcích. Pravidelně jsou doplňovány materiály pro obsluhované knihovny a jejich zřizovatele. Každý rok je vystaven aktualizovaný statistický deník knihovny v elektronické podobě.

Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně využívala k propagaci akcí facebook, instagram a uživatelský profil Čtipíska Knihovnického na facebooku.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

Na poradě vedoucích profesionálních knihoven regionu byly zhodnoceny výsledky analýzy plnění standardu VKIS v jednotlivých profesionálních knihovnách.

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Knihovnicí roku se stala paní knihovnice z Obecní knihovny Milovice u Hořic v kategorii Knihovnice malé veřejné knihovny. Cenu si převzala na slavnostním večeru v konferenčním sále Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové.

Titul knihovna Jičínska 2019 získala Místní knihovna Holovousy. Do soutěže Vesnice roku se z jičínského regionu nepřihlásila žádná obec.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Průzkum spokojenosti uživatelů proběhl ve třech knihovnách:

- Knihovna Kryštofa Haranta v Pecce připravila v roce 2019 dotazník na téma: Kulturní a vzdělávací akce v knihovně. Dotazník by spuštěn 1. října 2019 k Týdnu knihoven. Celkem odpovědělo 19 dotázaných.
- Městská knihovna Hořice: Průzkum zjišťoval zájem o půjčování audioknih; probíhal v listopadu v prostorách knihovny ústní a papírovou dotazníkovou formou. Zúčastnilo se 227 respondentů a 42 % z nich má o půjčování audioknih zájem.
- V prosinci 2019 proběhl elektronický průzkum Audioknihy v knihovně v Jičíně. Z 21 účastníků průzkumu 86 % audioknihy poslouchá, ale pouze 29 % si je v knihovně půjčuje.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Adresář knihoven byl aktualizován podle požadavků Národní knihovny České republiky.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Celkem se uskutečnilo 59 vzdělávacích akcí (z toho 12 v rámci regionálních funkcí), kterých se účastnilo 574 knihovníků (233 v rámci regionálních funkcí). Vzdělávání probíhalo celkem 132 hodin (v rámci regionálních funkcí 37 hodin).

Největší zájem knihovníků je o tematické zájezdy. Součástí zájezdů je i aktiv knihovníků spojený s oborovým vzděláváním nebo informacemi o nejdůležitějších změnách a novinkách v knihovnictví. Podobně jako u metodických návštěv se vzdělávacích akcí zaměstnaní knihovníci účastní málo, protože nemají možnost se uvolnit v zaměstnání.

Nejzajímavější akce roku 2019:

- Tisková konference „Březen měsíc čtenářů“ – se zástupci tisku
- Tematický zájezd do Městské knihovny v Chlumci nad Cidlinou
- Setkání knihovníků – Koncepce knihoven Královéhradeckého kraje 2019–2023
- Knihovny jako významní aktéři informační společnosti – doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.
- Jak na stres a úzkost – MUDr. Radkin Honzák, CSc.
- Tematický zájezd do Městské knihovny Písek

Všem knihovnám byly v průběhu roku předávány informační letáčky o aktuálním dění v oboru, o připravovaných akcích, knihovnicko-informační zpravodaj U nás a další knihovnické materiály.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

Výměnný fond byl budován s ohledem na potřeby především malých knihoven. Na nákup knih do výměnného fondu přispělo 55 obecních úřadů částkou 368 320 Kč. Celá částka byla použita na nákup nových knih. Na nákup dokumentů do výměnného fondu z dotace od Královéhradeckého kraje bylo vyčerpáno 114 740 Kč.

	2018	2019
Stav fondu k 31. 12.	44 139	41 129
Roční přírůstek	2 359	2 334
Roční úbytek	2 789	5 344

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Aktualizace probíhá pravidelně každý rok. V roce 2019 byla zaměřena především na duplicitní svazky v beletrii a naučnou literaturu. Obsahovou prověrkou procházejí všechny výměnné soubory přivezené z knihoven regionu. Tímto způsobem bude analýza stavu VF z hlediska aktuálnosti pokračovat i v dalších letech.

Revize proběhne v termínu dle vyhlášky č. 88/2002 Sb. Ministerstva kultury ČR ze dne 21. února 2002 k provedení zákona č.257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

Počet obslužených knihoven: 59 místních knihoven a poboček. Celkem rozvezeno 200 souborů, které obsahovaly 13 620 svazků (průměr 231 svazků na jednu knihovnu). Knihovny měly k dispozici ještě dalších 295 souborů, které obsahovaly 18 130 svazků z minulého roku.

V knihovnách v roce 2019 bylo celkem 495 souborů, což představuje 31 750 svazků. Knihovníci díky bohatému výměnnému fondu mohli uspokojovat požadavky svých čtenářů. Možnost půjčování audioknih a deskových her využilo 16 knihoven, které si půjčily 88 audioknih a 17 her. Rozvoz souborů byl realizován 2x ročně, v jarních a podzimních měsících. Knihovny, které si odebíraly soubory vícekrát za rok, využívaly auta obecních úřadů nebo auta vlastní.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Revize proběhla v 5 obsluhovaných knihovnách. Celkem bylo zrevidováno 1 169 svazků. Elektronická čtečka kódů byla zapůjčena na revizi do městských knihoven Ostroměř, Kopidlno a Vysoké Veselí. Metodička provedla v každé knihovně instalaci programu pro použití elektronických čteček. Proškolila knihovnice v postupu provedení revize a použití čteček.

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

V 7 knihovnách se uskutečnila aktualizace a obsahová prověrka a ve 4 knihovnách proběhla aktualizace před plánovanou revizí. V rámci aktualizace byl vytvořen nový přírůstkový seznam ve formě tabulkového procesoru Microsoft Excel pro knihovnu v Kacákově Lhotě. Fondy dvou knihoven byly po aktualizaci zpracovány do regionálního knihovního systému. Pravidelně probíhá aktualizace vlastních fondů obsluhovaných knihoven z hlediska parametrů standardu pro dobrý fond.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Metodické oddělení zapsalo a zkatologizovalo do regionálního knihovního systému pro 14 místních knihoven 245 dokumentů pořízených z prostředků obcí do vlastních knihovních fondů.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Automatizovaný knihovní systém je aktualizován dodavatelskou firmou formou vzdálené zprávy. Regionální knihovní systém – celkem je napojeno 37 knihoven a všech 37 místních knihoven má na svých webových stránkách vystaven online katalog (v rámci budování celookresního souborného katalogu). Místní knihovna Vidonice je napojena na Verbis Knihovny Kryštofa Haranta v Pecce, pod kterou jako pobočka patří.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Proběhla jednání MZK Brno s poskytovatelem našeho knihovního systému firmou KP-SYS o dořešení technických náležitostí potřebných pro zapojení knihoven s knihovnickým systémem Verbis do portálu Knihovny.cz.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Regionální služby jsou přínosem v podpoře veřejných knihoven. Díky dotaci na výkon regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost. Významným prvkem regionálních funkcí jsou cíleně budované výměnné fondy pro využití v obsluhovaných knihovnách. Velmi důležitou součástí je finanční podpora zřizovatelů knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné nabídnout čtenářům malých knihoven větší a širší nabídku titulů ve výměnném fondu. V roce 2020 bude metodické oddělení pokračovat v pomoci s aktualizací fondů knihoven dle doporučení standardu pro dobrý knihovní fond.

Poskytování služeb dle standardu pro výkon regionálních funkcí bylo zachováno v porovnání s loňským rokem na stejné úrovni. Celkově se podařilo splnit všechny vytyčené úkoly pro dané období.

Zprávu sestavila H. Vejvarová, Knihovna V. Čtvrťka v Jičíně.

Pověřená knihovna pro okres Náchod

Městská knihovna Náchod, o. p. s.

1. Síť obsluhovaných knihoven

- 1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí
- 10 základních profesionálních knihoven
- 59 základních neprofesionálních knihoven
- 10 poboček profesionálních a neprofesionálních knihoven
- 1 knihovna jiných sítí

Z důvodu nezájmu zřizovatele je od konce roku 2016 pozastavena činnost Obecní knihovny Hynčice. Oproti roku 2018 máme v síti obsluhovaných knihoven o jednu pobočku méně. Knihovna Břetislava Kafky v Červeném Kostelci totiž v průběhu roku 2018 zrušila svoji pobočku ve Stolíně. Důvodem byla téměř nulová návštěvnost. Obyvatelé Stolína navštěvují hlavní knihovnu. Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

Regionální služby v okrese zajišťovali v uplynulém roce pracovníci s přepočteným úvazkem 2,78. Z toho bylo 1,93 úvazku metodika, 0,65 zpracování fondu a 0,2 úvazku řízení a ekonomika. Oproti roku 2018 se v celoročním průměru zvýšil úvazek metodiků o 0,13. Je to dáno tím, že se dva měsíce před odchodem metodičky na mateřskou dovolenou zaučovala nová pracovnice.

Knihovnické služby byly objednány u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Tyto

knihovny zajišťují tvorbu a distribuci výměnných souborů z prostředků dotace na regionální funkce i z prostředků přispívajících obcí a dále poradenskou a konzultační činnost pro základní knihovny provozované obcemi příslušných střediskových obvodů, Městská knihovna Jaroměř zajišťuje pro obecní knihovny svého obvodu i revize fondů, revize ostatních neprofesionálních knihoven zajišťuje pověřená knihovna Náchod.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Konzultace byly podle potřeby poskytovány pracovníkům obsluhovaných knihoven i zřizovatelům těchto knihoven, týkaly se především výběru knih z výměnného fondu, statistik, dotačních programů pro knihovny, správy www stránek, automatizace knihoven, rekonstrukcí a obnovy vybavení knihoven. Celkem bylo poskytnuto 60 konzultací. Další odpovědi na dotazy vedené telefonicky nebo e-mailem nejsou v počtu zohledněny; jedná se o velké množství kratších informací, které poskytujeme na vyžádání i z vlastní iniciativy.

V roce 2019 bylo uskutečněno 228 metodických návštěv, což je v průměru 3,8 návštěvy na jednu neprofesionální knihovnu. Metodické návštěvy se týkaly především rozvozu výměnného fondu, automatizace knihoven, aktualizace a revize fondu neprofesionálních knihoven, zaučení nových neprofesionálních knihovníků, správy knihovních systémů a kontroly běžné činnosti těchto knihoven. Všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů.

Pro propagaci knihoven doporučujeme knihovníkům využít obecní zpravodaje a www stránky knihovny. V menších obcích nabízíme pomoc s vytvořením malých informačních letáků, které pak knihovníci roznesou do všech schránek v obci. Někteří knihovníci využili workshopu Sociální sítě pro začátečníky, který v květnu pořádala pověřená knihovna, a založili si k propagaci stránku své knihovny na facebooku.

4.1.2 Realizace kampaně pro veřejnost Knihovny a školy

Všechny knihovny regionu byly seznámeny s tématem krajské propagační kampaně pro rok 2019. Na 7. ročník Královéhradecké knihovnické konference jsme doporučili příspěvek vedoucího knihovny v Meziměstí, který společně se svojí ženou (učitelkou) již tři roky úspěšně vede na základní škole dětský čtenářský klub.

V květnu se v Červeném Kostelci uskutečnil workshop Společné setkání pedagogů a knihovníků nad metodami aktivního učení. Cílem setkání bylo společně prozkoumávat metody aktivního učení a jejich přínosy pro rozvoj čtenářských dovedností a hledat příležitosti pro využití metod při přípravě výuky i programů v knihovně.

Knihovny se účastnily celostátního průzkumu zaměřeného na spolupráci knihoven a škol.

Spolupráce se školami je v našem regionu po dlouhá léta na vysoce kvalitní úrovni. Každá z profesionálních knihoven a i některé neprofesionální knihovny mají vytvořenou nabídku témat na besedy pro žáky a studenty všech věkových kategorií, včetně předškolních dětí. Například

v Novém Městě nad Metují se na této spolupráci aktivně podílí zřizovatel, který pravidelně pořádá pracovní schůzky pro všechny své příspěvkové organizace. Na těchto schůzkách je dostatečný prostor pro vzájemné nabídky ke spolupráci. V broumovské knihovně proběhlo na konci prázdnin setkání učitelů a knihovnic dětského oddělení. Knihovnice zde představily novou nabídku akcí pro školy.

Nabídku knihoven školy aktivně využívají po celý školní rok. Kromě vlastních besed pro ně knihovny zvou spisovatele a ilustrátory z celé republiky. Žáci prvních tříd se v knihovnách každoročně účastní slavnostního pasování na čtenáře.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

V rámci regionálních funkcí pomáhají střediskové knihovny svým neprofesionálním knihovnám se zakládáním a správou webových stránek. Většina těchto knihoven využívá šablonu webknihovny.cz. O vkládání informací a aktualit na webové stránky se ve většině případů stará metodik, protože samotní knihovníci nemají dostatek technických schopností ke správě webů. Knihovníci, kteří projeví zájem si své stránky spravovat sami, byli v administraci stránek proškoleni.

Při revizi webů jsme narazili na řadu knihoven, které nejenže nemají vlastní stránky, ale není o nich ani zmínka na stránkách obce. Na tyto knihovny bychom se chtěli zaměřit v roce 2020.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Městská knihovna Náchod spravuje a pravidelně aktualizuje oddíl pro knihovny na svých webových stránkách (proknihovny.mknachod.cz). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, pozvánky na semináře a exkurze, fotogalerie z exkurzí, výroční zprávy RF, zápisy z burzy nápadů, informace pro zřizovatele apod. Součástí je i adresář knihoven regionu Náchod.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Pro udělení titulu knihovník roku 2019 byl v kategorii Knihovnice/knihovník malé veřejné knihovny nominován pan knihovník Obecní knihovny v České Čermné. Ocenění získal za dlouholeté působení v knihovně.

Komisi soutěže Vesnice roku byly poskytnuty informace o přihlášených knihovnách. Jednalo se o knihovny v obcích Nahořany, Nový Hrádek a Žďár nad Metují. Zúčastněným knihovnám byla nabídnuta metodická i praktická pomoc při přípravě na soutěž. Městys Nový Hrádek získal Zlatou stuhu za vítězství v krajském kole.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Při každé poradě je zmiňována potřeba pravidelného provádění průzkumu spokojenosti uživatelů knihoven. Průzkum však nebyl proveden v žádné z knihoven.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Aktualizaci záznamů si profesionální knihovny zajišťují samy podle aktuálních změn, nejméně však 1x ročně. V prosinci provedla pověřená knihovna kontrolu a ti, kteří záznam v roce 2019 ještě neaktualizovali, na to byli znovu upozorněni. Aktualizaci záznamů neprofesionálních knihoven zajišťuje knihovna pověřená regionální funkcí podle aktuálních změn, nejméně však 1x za rok.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

V roce 2019 se uskutečnily 2 porady profesionálních knihoven (18. 4. a 11. 12.) a 1 porada knihoven podílejících se na výkonu regionálních funkcí (18. 4.). Hlavními tématy bylo statistické vykazování, aktuální informace z oboru, vzdělávání knihovníků, aktuální úkoly stanovené krajskou knihovnou, dotace MAS.

Dále proběhlo ve střediskových obvodech 8 porad knihovníků neprofesionálních knihoven. Hlavními tématy bylo statistické vykazování, aktuální dění v oboru, dotační programy pro knihovny, práce se čtenáři, knižní novinky.

Pro pracovníky profesionálních i neprofesionálních knihoven uspořádala Městská knihovna v Náchodě semináře a kurzy:

16. 5.	Sociální síť pro začátečníky	9 účast.	4 vyuč. hodiny
20.6.	Burza nápadů	18 účast.	3,5 vyuč. hodin
19.10.	Exkurze knihovníků – Městská knihovna Chlumec nad Cid., zámek Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou, Obecní knihovna v Předměřicích	18 účast.	11,75 vyuč. hod.
25. 10.	Aktuální problémy digitální doby	14 účast.	2,5 vyuč. hodiny
6. 11.	Design služeb	16 účast.	5,5 vyuč. hodin

Nabízeného vzdělávání se účastnili jak pracovníci knihoven z okresu Náchod, tak i pracovníci knihoven z jiných regionů (Hradec Králové, Trutnov, Rychnov nad Kněžnou).

Všem neprofesionálním knihovnám byly v průběhu roku rozesílány dopisy s aktuálními informacemi z oboru, s knihovnicko-informačním zpravodajem U nás a s dalšími knihovnickými materiály.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

Městská knihovna Jaroměř zjistila, že v uplynulých letech vykazovala špatný stav výměnného fondu. Důvodem zřejmě byly velké problémy při přechodu na knihovní systém Tritius, se kterými se knihovna dlouhodobě potýkala. Knihovna vykazovala, že stav fondu k 31. 12. 2018 byl 24 056. Nyní se však ukázalo, že skutečný stav výměnného fondu byl 27 582. Proto se i celkový stav liší o 3526 knihovních jednotek. Stav výměnného fondu k 31. 12. 2019, uvedený ve výkaze výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2019, už je správný.

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Roční přírůstek výměnného fondu za rok 2019 je 3622 knihovních jednotek, úbytek je 5597 knihovních jednotek. Aktualizace výměnného fondu je průběžná podle potřeby. Vyřazována je především zastaralá naučná literatura či multiplikáty málo čtených knih. Průběžně také sledujeme využití knih z výměnného fondu, které jsou v knihovnách umístěny po delší dobu (prolongace). Využívané knihy v knihovnách nadále zůstávají, méně využívané se nabízejí k cirkulaci v jiných knihovnách.

Městská knihovna Jaroměř provádí současně s revizí obecních fondů i revizi té části výměnného fondu, kterou využívá revidovaná knihovna. V roce 2019 tedy proběhla revize výměnného fondu v pěti obecních knihovnách.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

Distribuci souborů zajišťuje pověřená knihovna a knihovny, které mají svůj střediskový obvod. Knihovníci obecních knihoven si většinou chodí sami aktivně vybírat knihy z výměnného fondu do skladů střediskových knihoven. Knížky si tak berou častěji a po menších dávkách, protože si je odvázejí v taškách. Větší soubory pak rozvázejí střediskové knihovny autem 2–3x do roka.

V roce 2019 bylo do 59 obsluhovaných knihoven expedováno 170 souborů se 10 224 knihovními jednotkami. V průměru tak bylo do každé knihovny dovezeno 173 knih. Obsluhované knihovny měly k dispozici ještě dalších 1 085 souborů se 65 125 svazky z minulých let. Z celkového počtu 81 523 svazků výměnného fondu bylo v neprofesionálních knihovnách umístěno a využíváno více než 92 % tohoto fondu.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Pracovnice metodického oddělení a pracovnice Městské knihovny Jaroměř provedly pravidelnou revizi celkem 7 941 knihovních jednotek, a to ve 14 knihovnách (v obcích Adršpach, Dolany, Doubravice, Hustířany, Jestřebí, Kramolna, Křinice, Nový Ples, Otovice, Studnice, Šonov, Velká Jesenice, Vysokov, Žďárky).

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Rozsáhlejší aktualizace proběhla v šesti obecních knihovnách střediska Náchod a v pěti knihovnách střediska Jaroměř. Aktualizace je většinou součástí revize. Dokumenty k vyřazení navrhuje knihovník, častěji však metodik. O vyřazování většího množství knih je vždy informován zřizovatel dané knihovny. Vyřazené knihy nabízí knihovník volně k rozebrání, v případě vyřazení většího množství poškozených anebo výrazně zastaralých knih nabízí metodik odvoz knih do sběru.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

O službu žádá obsluhovaná knihovna nepožádala.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Do regionálního automatizovaného systému je v regionu zapojeno 13 knihoven, 10 knihoven ve středisku Náchod je zapojeno v regionálním systému e-Verbis, servisní zásahy se týkaly především základního nastavení funkčnosti systému a vychytávání chyb.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Nejblíže k zapojení do portálu Knihovny.cz má Městská knihovna Jaroměř. Ta v roce 2019 odeslala soubor svých dat ke kontrole, na začátku roku 2020 bude podepisovat smlouvu. V přípravách do zapojení pokračuje Městská knihovna Náchod. Žádná z dalších knihoven zatím připojení neplánuje. Důvodem je technická i finanční náročnost.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Regionální služby jsou jasným přínosem v podpoře veřejných knihoven. Díky dotaci na výkon regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost.

Významným prvkem regionálních funkcí jsou cíleně budované výměnné fondy pro využití v obecních knihovnách. Velmi důležitou součástí je finanční podpora zřizovatelů neprofesionálních knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné nabídnout čtenářům neprofesionálních knihoven větší a širší nabídku titulů ve výměnném fondu.

Střediskový systém péče o neprofesionální knihovny má v regionu Náchod dlouholetou tradici. Tento systém se ukazuje být výhodný díky geografické blízkosti malých knihoven ke střediskům, dlouhodobému budování vztahů a vazeb s knihovnicí i zřizovatelem a v neposlední řadě i díky možnosti zaměření většího úsilí metodika na menší počet knihoven.

Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy.

V roce 2020 se metodické oddělení zaměří především na revize fondů neprofesionálních knihoven, aktualizaci fondů knihoven dle doporučení standardu pro dobrý knihovní fond, na webovou prezentaci knihoven, které nemají svou vlastní stránku a není o nich ani zmínka na webech obcí, a nově otevřenou spolupráci s místními akčními skupinami. Počítáme také, že proběhne osobní jednání se všemi zřizovateli knihoven.

Zprávu sestavila A. Vlachová, Městská knihovna Náchod.

Pověřená knihovna pro okres Rychnov n. Kn. – oblast Kostelec n. Or.: **Městská knihovna Kostelec nad Orlicí**

1. Síť obsluhovaných knihoven

Síť knihoven: 3 profesionální, 18 neprofesionálních, 4 pobočky profesionální knihovny a 1 pobočka neprofesionální knihovny. Zrušila se knihovna v Přestavlkách a její knihovní fond byl převeden do knihovny Borovnice.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

Úvazek na zajištění regionálních funkcí: 1 metodik v platové třídě 9, 0,1 vedoucí pověřené knihovny.

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

Vzhledem k delší pracovní neschopnosti metodika byly částečně finanční prostředky přesunuty z osobních nákladů do nákupu VF a servis knihovního systému.

3.1 Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

Do VF přispěla v roce 2019 jediná knihovna, Borovnice, částkou 1 000 Kč. Ostatní obce do VF nepřispívají, ale finanční prostředky používají na nákup knihovního fondu do svých obecních knihoven. Nakupovali jak knihy, tak i periodika. Celková částka činila 147 572 Kč na nákup 521 svazků a různá periodika.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

- V roce 2019 projevíly knihovny mnohem větší zájem o pomoc s výběrem a doporučením nových knih do svého fondu. Jednalo se o doporučenou četbu pro školáky a studenty a ucelení některých knižních sérií a cyklů. Takto aktivně spolupracují hlavně knihovny Lípa nad Orlicí, Albrechtice nad Orlicí, Nová Ves u Albrechtic, Voděrady, Tutleky a Záměl.
- V lednu 2019 proběhlo zaškolení knihovnice v Albrechticích.
- V Bolehošti skončila k poslednímu září knihovnice a od října knihovnu dočasně převzala pracovnice obecního úřadu, než se podaří sehnat knihovnici novou, která podle nejčerstvějších zpráv z obecního úřadu nastoupí od 1. března 2020. Již je domluveno na první týden v březnu její zaškolení a seznámení s provozem knihovny a vedením příslušné dokumentace.
- Knihovněm jsou zasílány veškeré nabídky vzdělávání knihovníků, které však zatím nikdo nevyužívá.
- Pomoc při vyplňování statistických výkazů probíhá individuálně.

- V roce 2019 byl VF v Kostelci nad Orlicí a fondy knihoven, kterým se jejich fond zpracovává v Kostelci, převeden z Clavia do KOHA. Proto je naplánována porada neprofesionálních knihoven na první pololetí roku 2020, kde jim bude představen a nabídnut tento systém (viz odd. 4.8).

4.1.2 Realizace kampaně Knihovny a školy

V knihovnách Kostelec nad Orlicí, Častolovice, Doudleby nad Orlicí i Týniště nad Orlicí dávají nabídky pro školy buď osobní návštěvou knihovnice ve škole, kde domlouvají témata besed a jejich termíny, případně telefonicky nebo e-mailem.

V Záměli a v Doudlebách nad Orlicí proběhla Noc s Andersenem. S pomocí knihovny Týniště nad Orlicí a knihovnice z dětského oddělení proběhlo na vesnických ZŠ a MŠ 19 akcí, z toho 5 vzdělávacích a 14 kulturních: například „Počítačové piráti“, „Adventní čas“, „Naše země, náš domov“, „Ilustrátoři dětských knih“.

- ZŠ Albrechtice nad Orlicí – 7 besed
- MŠ Albrechtice nad Orlicí – 1 beseda
- ZŠ Žďár nad Orlicí – 3 besedy
- MŠ Žďár nad Orlicí – 4 besedy

Pasování prvňáků na čtenáře bylo zajištěno pro ZŠ Albrechtice nad Orlicí, ZŠ Žďár nad Orlicí a ZŠ Lípa nad Orlicí. Bylo pasováno celkem 45 prvňáků na čtenáře.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

U knihoven, které mají svůj web nebo je jejich stránka součástí webu obce, se revize provádí pravidelně dle doporučení. Bohužel k nápravě zjištěných nedostatků nedochází. V této oblasti je spolupráce s obecními úřady zatím velmi špatná. Pro některé knihovny jsou samostatné webové stránky „zbytečné“. Budeme znovu jednat s obecními úřady a knihovnicemi, aby zahrnuly knihovnu alespoň do webových stránek obce, kde by byly zveřejněny základní informace a průběžně novinky, chystané akce apod.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Chystaná změna webových stránek pověřené knihovny ještě není hotová, do stávajících stránek nelze vkládat, protože skončil redakční systém. Bohužel pracovníci IT oddělení nedokážou říci závazný termín, kdy budou nové webové stránky hotové, aby plnily svůj účel.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Nominace na titul knihovnice roku byla připravována pro paní knihovnici z Albrechtic nad Orlicí, ta ale ještě před nominací zemřela. V soutěži Vesnice roku byla přihlášena knihovna Vrbice, byla zajištěna přítomnost metodika při prohlídce knihovny a zpracovány informace o knihovně pro soutěžní komisi.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

V roce 2019 průzkumy neproběhly v žádné knihovně. Průzkum spokojenosti je naplánován v roce 2020 v knihovně v Častolovicích. Podle vyjádření knihoven Doudleby nad Orlicí a Týniště nad Orlicí plánují průzkum spokojenosti uskutečnit také v roce 2020, nejpozději však v roce 2021.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Aktualizace proběhla.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

V prvním pololetí žádná porada neproběhla. Byla sice naplánovaná na duben 2019, ale po postupných omluvách knihovnic se pro velmi malou účast zrušila. Druhé pololetí bylo ovlivněno dlouhodobou nepřítomností metodika, takže také žádná porada neproběhla.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

Stav výměnného fondu k 31. 12. 2019 – 19 728 svazků

z toho: Kostelec nad Orlicí – 11 896 svazků, Týniště nad Orlicí – 7 832 svazků

Roční přírůstek VF celkem: 723 svazků

z toho: Kostelec nad Orlicí – 362 svazků, Týniště nad Orlicí – 361 svazků

Roční úbytek VF celkem: 414 svazků

z toho: Kostelec nad Orlicí – 138 svazků, Týniště nad Orlicí – 276 svazků

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Aktualizace fondů byla provedena ve 4 knihovnách:

- Albrechtice nad Orlicí – vyřazeno a odepsáno 29 svazků
- Olešnice u RK – vyřazeno a odepsáno 122 svazků
- Křivice – vyřazeno a odepsáno 310 svazků
- Bolehošť – jak je uvedeno i v odd. 4.5, s aktualizací byla zároveň provedena i revize, zde nebyly žádné svazky vyřazeny, pouze doporučeny k vyřazení v roce 2020.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

V roce 2019 bylo obsluženo 18 knihoven. Expedováno bylo celkem 50 výměnných souborů a v nich 3 184 svazků. Z toho:

- Kostelec nad Orlicí – 8 obslužených knihoven, 17 výměnných souborů, 1 040 svazků
- Týniště nad Orlicí – 10 obslužených knihoven, 33 výměnných souborů, 2 144 svazků

Prolongováno bylo celkem 7 125 svazků.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Revize KF byla provedena v Bolehošti, jelikož se v říjnu předával KF nové knihovnici. Bylo revidováno 2 138 svazků. Knihovnu zatím převzala na dočasnou dobu zaměstnankyně

obecního úřadu, než zajistí stálou knihovnici, která by měla podle informací z obecního úřadu převzít knihovnu od 1. března 2020.

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Vyřazené svazky v knihovnách byly knihy ve velmi špatném stavu, potrhané, napadené plísní.

V rámci metodických návštěv a konzultací budeme i nadále doporučovat knihy k vyřazení, jelikož je ve fondu malých knihoven stále ještě spousta starých knih ve velmi špatném stavu, které však knihovnice nechtějí vyřadit.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Nákup KF fondu si obsluhované knihovny zajišťují samy. Tyto knihy byly následně zpracovány v pověřené knihovně – zapsání do přírůstkového seznamu, katalogizace, označení a obalení.

- Albrechtice nad Orlicí – 32 svazků (4 835 Kč)
- Lípa nad Orlicí – 44 svazků (16 444 Kč)
- Nová Ves u Albrechtic – 29 svazků (8 114 Kč)
- Svídnice – 4 svazky (1 500 Kč)
- Tutleky – 49 svazků (13 800 Kč)
- Voděradý – 53 svazků (27 235 Kč)
- Záměl – 47 svazků (11 575 Kč)

Se zprovozněním automatizovaného knihovního systému KOHA začala v prosinci 2019 postupná katalogizace knihovního fondu z knihoven Olešnice u RK a Bolehošť. Tyto dvě knihovny ještě nemají svůj fond v AKS. Katalogizace bude pokračovat v roce 2020. Zatím bylo zkatalogizováno: Olešnice u RK – 120 svazků, Bolehošť – 235 svazků.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Veškerou správu systému KOHA převzala firma R-Bit Technology, s. r. o., během roku dokončili úplný převod fondu RF z Clavius do KOHA. Byly také převedeny záznamy vesnických knihoven, kterým se fond zpracovává v Kostelci nad Orlicí. Pro všechny tyto knihovny připravili jejich vlastní online katalog a výpůjční modul.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Firma R-Bit ve zprávě uvedla, že napojení na Knihovny.cz je v závěrečné fázi testování. V průběhu roku 2020 začne postupné plošné nasazení na knihovny, které používají systém KOHA v rámci ČR. Vyjádření firmy R-Bit je myšleno celoplošně na všechny větší profesionální knihovny v ČR, které používají systém KOHA a o servis se jim stará právě firma R-Bit. Není tím myšleno zapojení našich malých neprofesionálních knihoven v regionu.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Činnost RF byla výrazně ovlivněna dlouhodobou nemocí metodika. Z toho důvodu se zrušily a přesunuly na rok 2020 revize v knihovnách Vrbice a Tutleky. Zrušeny byly i na říjen a listopad naplánované metodické návštěvy. V listopadu měla proběhnout porada a setkání knihovníků z neprofesionálních knihoven, ta musela být také zrušena. Po dobu pracovní neschopnosti metodika byly zajištěny alespoň základní regionální služby, telefonické konzultace, výměnné soubory připravovali pracovníci knihoven v Týništi nad Orlicí a Kostelci nad Orlicí.

Zprávu sestavil P. Hošek, Městská knihovna Kostelec nad Orlicí.

Pověřená knihovna pro okres Rychnov n. Kn. – oblast Rychnov n. Kn., Dobruška:
Městská knihovna Rychnov nad Kněžnou

1. Síť obsluhovaných knihoven

Oblast Rychnov nad Kněžnou, Dobruška tvoří 48 základních knihoven, 2 pobočky a 4 profesionální knihovny okresu (Dobruška, Opočno, Vamberk, Rokytnice v Orlických horách).

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

V Městské knihovně Rychnov nad Kněžnou jsou pro regionální služby určeny: 1 úvazek – metodička neprofesionálních knihoven oblasti, 0,625 úvazek – pracovnice pro správu výměnných souborů, katalogizace, 0,375 úvazek – pracovnice zajišťující pomocné knihovnické práce.

Po dohodě mezi pověřenou knihovnou v Rychnově nad Kněžnou a Městskou knihovnou v Dobrušce (jednání se starostou) jedna pracovnice zajišťuje výkon regionálních funkcí na detašovaném pracovišti v Dobrušce a dle potřeby dojíždí i do Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou. Dohoda mezi oběma knihovnami je formou objednávky, jejímž podkladem je pracovní smlouva, platový výměr a náplň práce.

Ve střediskových knihovnách Opočno a Vamberk funguje systém objednávek regionálních služeb. Městská knihovna Rychnov nad Kněžnou objednává u obou střediskových knihoven konkrétní vybrané regionální služby uvedené v objednávce. Městský úřad jako provozovatel městské knihovny vystaví faktury na základě čtvrtletních podkladů pro fakturaci o provedených službách, kterou zpracoval vedoucí městské knihovny.

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

- Spotřeba materiálu – tato položka zahrnuje nákup nových knih do výměnných fondů. Tímto nákupem stále dochází k oživování a zaktualizování stávajících výměnných fondů. Kvalitní, aktuální a odborně zpracovaný výměnný fond je dále efektivně využit v knihovnách obcí formou souborů. Dále položka zahrnuje nákup papírenského zboží (fólie na obalení knih,

etikety, apod.).

- Cestovné – položka v sobě zahrnuje úhradu výdajů za cestovné spojené s výkonem RF – konkrétně úhrada cest na školení a porady pracovníků zajišťujících výkon RF.
- Ostatní služby:
 - poštovné – rozesílání statistických výkazů, dotačních smluv, žádostí a další výdaje spojené s výkonem RF;
 - občerstvení – porady a setkání knihoven v rámci RF;
 - doprava – položka zahrnuje finanční prostředky na nákup pohonných hmot pro dopravu v rámci RF (nákupy knih do VF, revize, metodické návštěvy, rozvoz souborů);
 - nákup knihovnických služeb – položka zahrnuje finanční prostředky k zajištění vybraných regionálních funkcí formou objednávky knihovnických služeb u dvou profesionálních knihoven se střediskovou funkcí (Opočno a Vamberk) okresu Rychnov nad Kněžnou. Není zde zahrnuta Městská knihovna v Dobrušce, kde vybrané regionální funkce přímo zajišťuje pracovníci na 1 úvazek, jejíž finanční prostředky jsou hrazeny ze mzdových nákladů.
- Mzdové náklady a zákonné sociální pojištění: tato položka zahrnuje plat zaměstnanců zajišťujících výkon regionálních funkcí pro obvod Rychnov n. Kn., Dobruška. Sociální náklady (zákonné a jiné sociální náklady) – položka zahrnuje stravné zaměstnanců zajišťujících výkon regionálních funkcí.

3.1. Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

V roce 2019 byly uzavřeny se 30 zřizovateli obecních knihoven veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí dotace na nákup knih (dokumentů) do výměnných fondů v rámci regionálních knihovnických služeb. Celková částka činila 118 391 Kč. Zakoupeno bylo celkem 686 knih.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Konzultační a poradenská činnost je prováděna při návštěvách neprofesionálních knihovníků buď přímo na pracovištích střediskových knihoven, nebo naopak návštěvou metodika v obecních knihovnách dle možností. V roce 2019 bylo poskytnuto 207 konzultací a vykonáno 42 metodických návštěv. Ke konzultacím je kromě jiného využíván i e-mail a jejich předmětem byly nejen konzultace, ale také různé informace a pozvánky na akce pořádané knihovnamí.

Knihovníkům jsou poskytovány aktuální informace z oblasti knihovnických a informačních služeb a je jim poskytována praktická pomoc při řešení nejrůznějších odborných problémů v souvislosti s jejich knihovnou. Pomocníkem v této oblasti je i knihovnicko-informační zpravodaj U nás, který vydává Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové za spolupráce ostatních knihoven v kraji. Zpravodaj je výborným pomocníkem nejen pro malé knihovny, které

zde najdou spousty rad a návodů právě z oblasti knihovnictví. Knihovnám jsou pravidelně rozesílány plakáty výstav a akcí pořádaných dobrušskou, rychnovskou knihovnou, ale i dalšími knihovnami okresu.

4.1.2 Realizace kampaně Knihovny a školy

Městské knihovny a obecní knihovny spolupracují se školami nejen v roce kampaně. Pro školy byly organizovány nejrůznější akce, např. Solnice – interaktivní program pro děti „Tajemný svět barev“, obecní knihovny v Lupenici, Dobrém, Českém Meziříčí – informativní návštěvy knihovny.

Městská knihovna v Rychnově n. Kn. uspořádala v březnu akci „S knížkou v pohodě“. Jednodenní akce se zúčastnilo 300 žáků z rychnovských základních škol.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

Revize webů proběhla v prosinci 2019. Stav není příliš uspokojivý. Menší část knihoven má své weby, např. Obecní knihovna v Mokřém. Větší skupina obecních knihoven se prezentuje na stránkách webů příslušných obcí. Na poradách obecních knihoven byl této problematice věnován prostor i s odkazem na příručku „Webové stránky malých knihoven“.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

Web Pro knihovníky představuje seznam knihoven dané oblasti. Plánuje se reorganizace a aktualizace těchto stránek, výhledově rok 2020/2021.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast v soutěži Vesnice roku

Oceňování knihovníků/knihovnic neorganizujeme, ale využíváme možnosti nominovat je na ocenění knihovnice/knihovník Královéhradeckého kraje. Ocenění každoročně uděluje Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové společně se SKIP 08. Do soutěže Vesnice roku 2019 se přihlásily obce Deštné v Orl. horách, Mokré a Přepychy. Pro komisaře jsme připravili podklady k obecním knihovnám.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

V roce 2019 nebyl organizován žádný průzkum spokojenosti uživatelů.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Aktualizace proběhla v srpnu a září 2019.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

I v roce 2019 byla snaha zajistit vzdělávání knihovníků a jejich informovanost o aktuálním vývoji knihovnictví. V roce 2019 proběhly 2 porady (16. 4. a 15. 10.) pro pracovníky profesionálních a neprofesionálních knihoven. Na programu porad bylo financování RF, spolupráce na kulturních akcích, změny v zajišťování služeb a formou diskuse výměna

zkušeností. Součástí porady 15. října bylo proškolení ke statistice – „Vyplňování statistických výkazů v praxi“. Střediskové knihovny stále nabízejí knihovníkům základních knihoven možnost individuálního školení, které se snaží přizpůsobit potřebám i dopravní dostupnosti jednotlivých regionů. Informační gramotnost je na dobré úrovni a odvíjí se i od individuálních znalostí a schopností pracovníků malých knihoven. Mění se ale věková struktura dobrovolných knihovníků v neprofesionálních knihovnách: mladší a pracovníě vytižení knihovníci zvládají základní obsluhu počítačů v knihovnách a nemají čas a zájem absolvovat různá školení. Všichni pracovníci obecních knihoven jsou průběžně proškolení a zvládají práci s počítačem a internetem. Nové knihovnice z Českého Meziříčí od podzimu 2019 navštěvovaly základní knihovnický kurz v SVK Hradec Králové.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Aktualizace fondů profesionálních knihoven je průběžná. V roce 2019 bylo odepsáno celkově 4 393 knih.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

Zajištění kvalitních, aktuálních a odborně zpracovaných knihovních fondů, které jsou pak dále efektivně využity v obsluhovaných knihovnách oblasti, je jednou z hlavních regionálních funkcí. Nově zakoupené tituly (z prostředků krajské dotace RF a z prostředků obcí na základě dotačních smluv) jsou profesionálními knihovnami v Dobrušce, Opočně a Vamberku odvezeny do pověřené knihovny v Rychnově nad Kněžnou, která tituly centrálně zkatalogizuje a odveze zpět příslušným profesionálním knihovnám (Dobruška, Opočno). Vamberecká knihovna si knihy dováží a odváží sama. Tyto knihovny mají tituly odborně zpracovány, převedeny do svých databází (Clavius, Tritius, Koha) a tak připraveny k následnému využití – tvorbě a distribuci výměnných souborů pro obecní knihovny.

Výpůjčky výměnných souborů jsou realizovány prostřednictvím knihovního systému Tritius, modul Výměnné soubory (Dobruška, Opočno, Vamberk, Rychnov n. Kn.). Modul Výměnné soubory umožňuje rychlejší práci při tvorbě výměnných souborů pro obecní knihovny. V roce 2019 bylo obslouženo celkem 47 knihoven. Bylo vyexpedováno 241 výměnných souborů se 14 446 svazky. Z celkového počtu svazků ve výměnných souborech představuje 6 895 svazků prvovýpůjčky (114 souborů) a 7 551 svazků tvoří prolongace.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Důležitou součástí regionálních funkcí je pomoc při aktualizaci a revizi knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách, tj. pomoc při fyzické revizi, obsahové prověrce knihovního fondu, dohledávkách, opravách, aktualizaci knihovního katalogu, dále zpracování protokolů o výsledku revize. Aktualizace fondů obecních knihoven je většinou součástí probíhající revize. V roce 2019 proběhla revize v obecních knihovnách Polom a Lupenice (Vamberk). Celkem bylo zrevidováno 1 034 svazků.

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Aktualizace fondů v obsluhovaných knihovnách je většinou součástí revize fondu těchto knihoven.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Tuto službu knihovny nevyužívaly.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Díky grantu VISK 3 přešla Obecní knihovna ve Skuhrově nad Bělou na Tritius REKS, do kterého jsou zapojeny i další obecní knihovny.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Městská knihovna v Rychnově nad Kněžnou uvažuje o zapojení po přestěhování knihovny v roce 2020.

6. Závěr

Regionální funkce představují pro neprofesionální knihovnu jistotu v přísunu nových knih a dostupnosti povinné četby. Knihovny mají zajištěnou potřebnou oporu a poradenskou činnost. Střediskový systém je pro ně zárukou, že si pro výměnný soubor pojedou do svého střediska, které je pro ně dostupné, a přátelsky si vymění informace. Profesionální knihovny nevidíme jako příjemce služeb, ale jako rovnocenného spolupracujícího partnera. Zájem o regionální funkce ze strany speciálních knihoven jsme nezaznamenali.

V naší oblasti se zakládá výkon RF na spolupráci a dobrovolnosti, knihovny v obcích pracují v rozdílných podmínkách, zřizovatelé k nim přistupují každý po svém. Naše metodika je doporučující, není direktivně nařizující a nelze její plnění vymáhat a neplnění postihovat. Měli bychom knihovny inspirovat a doporučovat jim nové postupy a metody, ale vlastní realizace vždy záleží na možnostech zřizovatele. Bez regionálních služeb by většina malých obecních knihoven už pravděpodobně zanikla. Střediskový systém knihovnám vyhovuje, služby jsou pro ně dostupnější. Je spíše obava z budoucnosti malých knihoven do 500 obyvatel. Knihovny nejsou středobodem zájmu obecních zastupitelstev. Investovat do moderního vybavení se jim pro 10 čtenářů nevyplatí ani z finančního hlediska, ani pro časovou náročnost realizace projektu. Starostové nejsou většinou uvolnění. Cílem je i nadále nabízet služby všem knihovnám v síti.

Zprávu sestavila N. Kaločová, Městská knihovna Rychnov nad Kněžnou.

Pověřená knihovna pro okres Trutnov:

Městská knihovna s regionálními funkcemi v Trutnově

1. Síť obsluhovaných knihoven

Síť knihoven tvoří: 1 knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí (Trutnov), 8 knihoven s profesionálním knihovníkem (Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Rtyně v Podkrkonoší, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Úpice, Vrchlabí a Žaclěř), 41 knihoven s neprofesionálním pracovníkem a 1 pobočka Obecní knihovny Nemojov.

2. Pracovníci zajišťující regionální služby

Regionální funkce zajišťují: metodička (úv. 1,00), ředitelka (úv. 0,05), pracovnice akvizice (úv. 0,40), pracovnice ochrany a údržby knihovního fondu (úv. 0,1), pracovnice oddělení pro dospělé čtenáře (úv. 0,1), účetní (úv. 0,05).

3. Finanční zajištění regionálních funkcí

Spotřeba materiálu 479 270,64 Kč, z toho nákup KF 419 880,50 Kč

Spotřeba energie 39 248 Kč

Cestovné 13 703 Kč

Ostatní služby 67 677,36 Kč (nově roční udržovací poplatek automatizovaného knihovního systému Tritius REKS)

Mzdové náklady 624 541 Kč (nevyčerpané prostředky byly použity na nákup KF)

Sociální a zdravotní pojištění 298 950,14 Kč

Celkem 1 464 000 Kč

3.1 Výsledky podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

Zřizovatelé obsluhovaných knihoven přispěli na nákup knih do VF finanční částkou 135 900 Kč. V listopadu bylo všem zřizovatelům, kteří přispívají finančními prostředky na nákup knih do výměnného fondu, zasláno přes datovou schránku vyúčtování. Zároveň byly doporučeně všem zaslány návrhy nových veřejnoprávních či darovacích smluv pro rok 2020.

4. Výsledky činnosti dle standardů a priorit daných krajskou knihovnou

4.1 Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory

4.1.1 Zhodnocení zájmu o metodickou pomoc

Nejvíce dotazů a žádostí o pomoc ze strany neprofesionálních knihovníků se týká nového knihovnického programu Tritius. Pracovníci si mnohdy nevědí rady s katalogizací zakoupených knih, ale rovněž žádají o pomoc s orientací v programu. Jedná se o úkony, které provádí knihovník na malé obci např. jednou za měsíc, několikrát do roka apod. Během roku se vyměnila knihovnice v Dolním Lánově, její proškolení probíhá při metodických návštěvách.

Při stěhování knihovny v Pilníkově jsme byli požádáni o pomoc s uspořádáním regálů a nábytku pro potřebu knihovnice. Ostatní knihovny, které pořizovaly nové vybavení knihovny (Dolní Lánov a Hajnice), o pomoc nepožádaly. Během metodických návštěv často jednáme

s představiteli obcí o situaci v knihovně a informujeme je o tom, jaké má jejich knihovna v rámci regionu výsledky a jak by měla vypadat, aby do ní uživatelé rádi chodili.

4.1.2 Realizace kampaně Knihovny a školy

Knihovny okresu se do kampaně zapojily akcemi Pasování prvňáčků na čtenáře, Noc s Andersenem (v některých knihovnách, zejména v neprofesionálních je realizována ve spolupráci s místní školou). Městská knihovna Trutnov spolupracuje rovněž s mateřskými školami, které pravidelně jednou za měsíc navštěvují oddělení pro děti. V oddělení pro děti také probíhají čtenářské dílny.

4.1.3 Revize webů obsluhovaných knihoven

Před koncem roku byla všem zřizovatelům a knihovníkům obecních knihoven zaslána zpráva o revizi jejich webových stránek.

4.1.4 Využívání webu Pro knihovníky

V oddíle Pro knihovny jsou prezentovány a pravidelně aktualizovány informace a dokumenty pro obsluhované knihovny a jejich zřizovatele.

4.2 Hodnocení knihovnických činností

4.2.1 Oceňování knihovníků a účast knihoven v soutěži Vesnice roku

V letošním roce byla knihovnicí roku za oblast Trutnovsko nominována paní knihovnice z Obecní knihovny Hříbojedy. Pověřená knihovna spolupracuje s komisařkou soutěže Vesnice roku, které podává podrobné informace týkající se nejen knihovny, ale i spolků a organizací v dané přihlášené obci.

4.2.2 Průzkumy spokojenosti uživatelů

Provádíme dle doporučení 1x za 5 let. Poslední průzkum byl v roce 2017. Vedoucím městských knihoven byla na poradě ředitelek knihoven opětovně připomenuta povinnost provést průzkum spokojenosti uživatelů 1x za 5 let. Průzkum spokojenosti uživatelů proběhl v Městské knihovně Rtyně v Podkrkonoší a v Žacléři.

4.2.3 Aktualizace centrálního adresáře

Metodička aktualizuje centrální adresář pravidelně každý rok jak pověřené knihovně, tak neprofesionálním knihovnám. Profesionální knihovny provádějí aktualizaci samy.

4.3 Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

V letošním roce se uskutečnily 2 porady ředitelek a vedoucích knihoven – 16. 4. a 12. 12. 16. 4. jsme uspořádali workshop na téma Informační vzdělávání s lektorkou Vandou Vaníčkovou, zúčastnilo se 16 knihovnic.

4.4 Tvorba výměnných knihovních fondů

4.4.1 Revize a aktualizace výměnných fondů

Revize se uskutečnila v oddělení výměnných souborů ve dnech 29. 10. – 1. 11. 2019 s použitím knihovního systému Tritius. Při revizi byla provedena aktualizace fondu.

4.4.2 Cirkulace a distribuce výměnných fondů

V letošním roce bylo poskytnuto 21 761 k. j. v 345 souborech. Celkem je v knihovnách čtenářům k dispozici 43 504 k. j. Nastálo je na vesnicích rozvezeno 380 souborů.

4.5 Pomoc při revizi knihovních fondů obsluhovaných knihoven

Během roku bylo v neprofesionálních knihovnách provedeno 10 revizí o celkovém počtu 36 667 k. j. Ve všech knihovnách byla zároveň provedena aktualizace knihovních fondů. Pomoc při revizi byla poskytnuta i profesionální knihovně Svoboda nad Úpou; jedná se o knihovnu s jednou pracovnící, fond této knihovny je 17 600 k. j.

4.6 Zhodnocení výsledků aktualizací fondů v obsluhovaných knihovnách

Ve většině obcí se daří přesvědčit zřizovatele a knihovníky o nutnosti aktualizace knihovních fondů. V letošním roce bylo v neprofesionálních knihovnách vyřazeno 6 493 k. j.

4.7 Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Pro 24 knihoven, které používají knihovnický systém Tritius a nakupují si knihy do svého fondu, bylo v pověřené knihovně zpracováno 993 záznamů.

4.8 Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Všechny knihovny využívající REKS mají od listopadu 2018 ke své práci knihovnický program Tritius, podporu zajišťuje firma, které pověřená knihovna hradí hosting těchto knihovnam. Servis knihovního systému Clavius je od 2. pololetí roku poskytován pouze 4 knihovnam – Muzeum Podkrkonoší a městské knihovny Hostinné, Vrchlabí, Špindlerův Mlýn.

4.9 Stav zapojení oblasti do portálu Knihovny.cz k 31. 12. 2019

Knihovna Trutnov je do portálu <https://www.knihovny.cz> zapojena.

5. Souhrnné zhodnocení regionálních služeb za rok 2019

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a je knihovnami i jejich zřizovateli hodnocena velmi kladně. Mezi nejvíce využívané služby patřila distribuce výměnných souborů (informace o knihovních fondech jsou prostřednictvím online katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnam v regionu), poradenská a konzultační činnost, doprava, porady a vzdělávání. Regionální funkce také napomáhají zkvalitňovat odbornou činnost knihoven a tím rozšiřovat jejich působnost v úloze místních informačních a komunitních center.

Zprávu sestavila B. Maňhalová, Městská knihovna Trutnov.

Veřejné knihovny Královéhradeckého kraje

Statistické výkazy výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2019

Výroční zpráva 2019

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	rok 2019
1	Kraj	
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	16,330
4	Počet obsluhovaných knihoven	389
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	366
7	počet poskytnutých konzultací	1 875
8	počet metodických návštěv	701
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 – 01	
10	počet obslužených knihoven	369
11	počet zpracovaných statistických výkazů	383
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	205
14	počet všech vzdělávacích akcí	95
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	34
16	počet všech účastníků	1 044
17	z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	561
18	počet všech vyučovacích hodin	281
19	z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	101
20	Porady	
21	počet obslužených knihoven	154
22	počet akcí	31
23	počet účastníků	329
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
25	počet obslužených knihoven	70
26	z toho počet revidovaných knihoven	47
27	počet revidovaných knihovnických jednotek	68 893
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF	
29	počet obslužených knihoven	0
30	počet nakoupených knihovnických jednotek	0
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF	
32	počet obslužených knihoven	45
33	počet zpracovaných knihovnických jednotek	1 498
34	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)	
35	stav výměnného fondu k 31.12. 2019	343 519
36	roční přírůstek VF	13 964
37	roční úbytek VF	27 897
38	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	6 786
39	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	6 776
40	z ř. 36 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	402
41	Cirkulace VF	
42	počet obslužených knihoven	306
43	počet expedovaných souborů	1 267
44	počet svazků v souborech	78 967
45	Servis automatizovaného knihovního systému	
46	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	98
47	počet akcí, zásahů	103
48	Doprava v rámci výkonu RF	
49	počet obslužených knihoven	211
50	počet ujetých km	10 330

	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven (pouze z finančních prostředků kraje)	Rok 2019
51	Kraj	
52	Název knihovny	
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	1 644 433,90
54	z toho: nákup knihovního fondu	1 478 722,50
55	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	203 882,36
56	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	0,00
57	Cestovné (číslo účtu 512)	53 496,40
58	Ostatní služby (číslo účtu 518)	903 142,50
59	z toho: doprava	32 218,90
60	z toho: servis AKS	127 040,00
61	z toho: nákup licence na el. zdroje	13 019,00
62	z toho: nákup knihovnických služeb	612 024,00
63	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	4 338 558,00
64	z toho: platy zaměstnanců	4 324 635,00
65	z toho: ostatní osobní náklady	13 923,00
66	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	1 259 956,00
67	Sociální náklady (zákonné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	333 634,84
68	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	14 896,00
69	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 68)	0,00
70	Provozní náklady celkem (součet ř. 53, 55 - 58, 63, 66 - 69)	8 752 000,00
71	Investiční náklady	0,00
72	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 70 a 71)	8 752 000,00
73		
74	Přidělená dotace (krajská)	8 752 000,00
75	Vráceno	0,00
76		
77		
78		
79		
	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2019
80		
81	Náklady za rok	
82	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	11 759,68
83	z toho: na nákup knihovního fondu*	0,00
84	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	1 224 681,75
85	z toho: platy zaměstnanců	1 178 471,75
86	z toho: ostatní osobní náklady	12 189,00
87	Zákonné sociální a zdravotní pojištění (číslo účtu 524)	403 566,00
88	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82, 84, 87)	260 907,70
89	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84,87,88)	1 900 915,13
90	Investiční náklady	0,00
91	Náklady celkem (součet ř. 89 + 90)	1 900 915,13
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování**	0,00
93	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
94	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu	
95	(mimo prostředky určené na RF)***	Rok 2019
	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2019	0,00
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	0,00
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	0,00
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ****	
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	242
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	1 419 950,00

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2019		Formulář výkazu schválený NK Praha						
1	Kraj	Královéhradecký	Krajská knihovna	Sumář bez krajské	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	sumář krajský								
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	16,330	3,350	12,980	2,80	2,60	2,78	1,10	2,000	1,70
4	Počet obsluhovaných knihoven	389	6	383	96	77	80	26	54	50
5	Poradenská a konzultační činnost									
6	počet obslužených knihoven	366	12	354	96	77	59	22	50	50
7	počet poskytnutých konzultací	1 875	20	1 855	431	660	60	195	207	302
8	počet metodických návštěv	701	1	700	262	105	228	22	42	41
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01									
10	počet obslužených knihoven	369	6	363	92	73	69	26	53	50
11	počet zpracovaných statistických výkazů	383	7	376	95	77	71	27	53	53
12	Vzdělávání knihovníků, semináře									
13	počet obslužených knihoven	205	54	151	37	38	28	0	38	10
14	počet všech vzdělávacích akcí	95	23	72	5	59	5	0	2	1
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	34	9	25	5	12	5	0	2	1
16	počet všech účastníků	1 044	284	760	57	574	75	0	38	16
17	z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	561	142	419	57	233	75	0	38	16
18	počet všech vyučovacích hodin	281	105	176	10	132	27	0	4	3
19	z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	101	20	81	10	37	27	0	4	3
20	Porady									
21	počet obslužených knihoven	154	12	142	8	12	68	0	38	16
22	počet akcí	31	6	25	6	4	11	0	2	2
23	počet účastníků	329	65	264	58	42	109	0	38	17
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF									
25	počet obslužených knihoven	70	0	70	15	20	14	4	5	12
26	z toho počet revidovaných knihoven	47	0	47	15	5	14	1	2	10
27	počet revidovaných knihovnických jednotek	68 893	0	68 893	19 944	1 169	7 941	2 138	1 034	36 667
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF									
29	počet obslužených knihoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	počet nakoupených knihovnických jednotek	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF									
32	počet obslužených knihoven	45	0	45	0	14	0	7	0	24
33	počet zpracovaných knihovnických jednotek	1 498	0	1 498	0	245	0	260	0	993
34	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)									
35	stav výměnného fondu k 31.12. 2019	343 519	0	343 519	96 649	41 129	81 523	19 728	51 112	53 378
36	roční přírůstek VF	13 964	0	13 964	3 132	2 334	3 622	723	1 940	2 213
37	roční úbytek výměnného fondu	27 897	0	27 897	8 720	5 344	5 597	414	4 393	3 429
38	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	6 786	0	6 786	941	557	1 722	723	1 171	1 672
39	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	6 776	0	6 776	2 191	1 777	1 581	0	686	541
40	z ř. 36 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	402	0	402	0	0	319	0	83	0
41	Cirkulace VF									
42	počet obslužených knihoven	306	0	306	85	59	59	18	47	38
43	počet expedovaných souborů	1 267	0	1 267	388	200	170	50	114	345
44	počet svazků v souborech	78 967	0	78 967	23 283	13 620	10 224	3 184	6 895	21 761
45	Servis automatizovaného knihovnického systému									
46	počet knihoven, pro které pověřena knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	98	0	98	31	50	10	0	0	7
47	počet akcí, zásahů	103	0	103	12	57	20	0	0	14
48	Doprava v rámci výkonu RF									
49	počet obslužených knihoven	211	0	211	86	66	41	0	18	0
50	počet ujetých km	10 330	0	10 330	4 689	1 678	3 603	0	360	0

Výroční zpráva 2019

	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	sumář krajský Rok 2019	Krajská knihovna	Sumář bez krajské	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Kostelec nad Orlicí	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
95	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2017									
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***									
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	242	0	242	65	55	53	1	30	38
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	1 419 950,00	0,00	1 419 950,00	440 500,00	368 320,00	355 839,00	1 000,00	118 391,00	135 900,00

Řádek 93 a 94 vyplňují jen ty PK a KK, v jejichž obvodě obce přispívají na nákup KF pro své knihovny (viz činnost v ř. 28 a ř. 31)

Řádky 96 a 97 vyplňují ty knihovny, které získaly v rámci krajských grantových programů dotace na rozvoj a činnost mimo program RF: v ř. 96 jsou uvedeny dotace z **jakéhokoliv krajského grantového programu, kt. knihovna získala v řádku 97 jsou uvedeny dotace z krajského grantového programu, kt. knihovna získala a který byl krajem vyhlášen **výhradně** na podporu knihoven a není součástí financí na RF.

***Řádky 99 a 100 vyplňují ty PK a KK, v jejichž obvodě přispívají obce i na nákup do výměnného fondu (viz. výměnné fondy v ř. 39)

Název	Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v knihovnách Královéhradeckého kraje v roce 2019
Zpracoval	Ředitelky a metodičky krajské knihovny a pověřených knihoven
Redakční úprava	Bc. Eva Semrádová
Jazyková korektura	PhDr. Božena Klabalová
Vydavatel	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
Rok vydání	2020
Počet stran	51
Dostupné na WWW	www.svkhk.cz